

РЕШЕНИЕ

№ 3641

гр. София, 31.05.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 12 състав, в публично заседание на 01.11.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Наталия Ангелова

при участието на секретаря Елена Георгиева и при участието на прокурора Кирил Димитров, като разгледа дело номер **5119** по описа за **2015** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Съдебното производство е по реда на чл.203 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Делото е образувано по искова молба за обезщетение за вреди с вх. 0767/15.01.2015г., предявена от Р. А. Г., с ЕГН [ЕГН], от [населено място], чрез адв. пълномощник Н., срещу Българска народна банка, и само в частта ѝ по т. 2, - за обезщетението за вреди по ЗОДОВ, а именно: за осъждане на държавата чрез БНБ да заплати на ищеца обезщетение за вреди "от посоченото бездействие за времето от 08.07.2014г. -06.11.2014г." в размер на 6663,15лв. законовата лихва за времето от 04.08.2014г. до 03.12.2014г. - дължимият ден на изплащане на гарантираните влогове и действителният такъв, като последица от отнемане на лиценза на К..“

Становища на страните:

Ищецът обосновава исквете си с последицата по чл.23, ал.5 от Закона за гарантиране на влоговете в банките (ЗГВБ) - отменен, от решението на БНБ за отнемане на лиценз на търговска банка. Считано от тази дата в определен от закона срок (до 20 дни), Фондът за гарантиране на влоговете в банките (ФГВБ) започва изплащане на гарантираните влогове. Излага подробни фактически твърдения, според които от 20.06.2014 г. включително до 30.06.2014 г. включително са изтекли 7 работни дни, в които не се изпълняват задълженията за плащане от К.. Съобразно това претендира, че

са изтекли следните рокове:

- на 07.07.2014 г.е изтекъл срокът от 5 работни дни за отнемане на лиценза на банката от БНБ;

- на 04.08.2014 г. е изтекъл максималния срок от 20 работни дни за започване на изплащане на гарантираните влогове от ФГВБ

Въз основа на тези данни счита, че ако е бил спазен закона, ФГВБ следвало да започне изплащането на гарантираните влогове най-късно на 04.08.2014 г., а фактически изплащането започнало на 04.12.2014 г. в резултат на незаконосъобразното бездействие на БНБ в нарушение па чл.36, ал.2 и 3 от ЗКИ. За този период претендира вреди в минималния размер, по чл.86 от ЗЗД. без доказване, представляващи законовата лихва.

Счита, че бездействието на БНБ е в нарушение на чл.36, ал.2, т.1 и ал.3 от ЗКИ и член 1, параграф 3, подточка (i) и чл. 10, параграф 3 от Директива 94/19/ЕО, изменена е Директива 2009/14/ЕО. относно схемите за гарантиране на влогове, както и на други нормативни актове, посочени в исковата молба: чл.44 от Закона за Българската народна банка относно независимостта на тази институция; чл.36, ал.2 и 3 от ЗБНБ, относно надзорните функции - чл.116, чл.133, ал.1 от Закона за кредитните институции както и определенията по Директива 2001/24 относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции, директива 2013/36 относно достъпа до осъществяването на банкова дейност и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции.

На следващо място се твърди, че през 5-те месеца бездействие на БНБ е допуснато нарушение и на правото на ЕС, конкретно чл.1, параграф 3, буква i) от директива 94/19, и чл.10, параграф 1 - относно срока за изплащане на гарантираните депозити. В тази връзка се позовава на Препоръка на Европейския банков орган от 17.10.2014 г. относно необходимите действия за спазване на Директива 94/19, на писмото на Европейската комисия - Д. Ф. от Генерална дирекция "Вътрешен пазар и услуги, на откритата процедура за нарушение на правото на ЕС на 25.09.2014 г. - Процедура за нарушение № 2014/2240 във връзка с неизпълнение на задълженията, произтичащи за България, от член 1, параграф 3 и член 10. параграф 1 от Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14/ЕО, на Препоръката на ЕБО до БНБ и ФГВБ относно необходимите действия за спазване на Директива 94/19/ ЕО, както и на отговорите на управителя на БНБ и министъра на финансите, в това число, че във връзка с искането на ЕК за директно прилагане на разпоредбата на чл.1, параграф 3, подточка i) от Директивата се изразява становище, че тази разпоредба не можело да се приеме за „безусловна, достатъчно ясна и точна“, за да бъде обосновано, че е възможно нейното директно прилагане от органите на държава членка.

Ищецът се е позовал и на следните решения на УС на БНБ: № 73/20.06.2014 г. за поставянето на К. под специален надзор, поправено с Решение № 74 от 22.06.2014 г.; № 82/30.06.2014 г. за намаляване на лихвените проценти по депозитите в К. ; № 94 /31.07.2014 г. за приемане на доклад на квесторите за на банката; № 114/ 16.09. 2014 г. за продължаването на срока на особения надзор; № 133/21.10.2014г. за приемането на докладите за анализ и оценка на активите на К., както и на решение № 138 от 6.11.2014 г.,с което е отнет издадения лиценз за банкова дейност на К.. Също ищецът се е позовал на доклад, внесен на 27.10.2014г. в НС, озаглавен „Събитията и предприетите действия, свързани с [фирма] и Търговска банка [фирма]“, изготвен от името на УС на БНБ. Този доклад съдържа детайлна информация за събитията и

всички предприети действия и взети решения от БНБ от 20 юни 2014 г. (датата на поставяне под специален надзор на К.) до датата на доклада.

В исквата молба са изложени доводи за съдържанието и произтичащите задължения от чл.36, ал.2 и ал.3 ЗКИ, било ясно, че кредитополучателите на К. са само 138 лица. БНБ многократно публично заявила, че К. не отговаря на изискванията за държавна помощ, това е било ясно още на 20.06.2014г. и не са били нужни 5 месеца за да се доизясни. От самото Решение № 73 от 20.06.2014 г. било видно, че към тази дата на БНБ ѝ е било известно за спиране на плащанията от страна на банката към клиенти, В доклада на БНБ до НС било удостоверено, че към 11:58 часа на 20.06.2014г по сметката на К. в платежната система за брутен сетълмент в реално време Р. разполагаемата наличност е в размер на 237 773 лв. при наредени и неизпълнени плащания за над 38 млн. лв. Тоест, само в една платежна система К. не може да изпълни свои задължения за плащане над 38 млн.лв. А освен посочената платежна система съществували и други платежни системи като Б. за лева, Т. 2 за евро, платежни системи чрез кореспондентски сметки и други, К. е спряла плащанията, поради неплатежоспособност преди поставянето ѝ под специален надзор и спиране на плащанията по решение на БНБ.

Ищецът отбелязва, че още на 20.06.2014г. БНБ е констатирала освен неизпълнени платежни нареждания, но и липса в К. на главна каса за над 200 милиона лева или, че основният акционер на банката е получил над 200 милиона лева само с една разписка, без договор и в противоречие с основни изисквания за банковата дейност. Фактът на липса на 1/3 та от капитала на банката е отразен в доклада на квесторите по следния начин: „Операцията е взета на база протокол-разписка от 19.06.2014 г., според която [фирма] потвърждава получаването и задължението си към К. АД на суми в различни валути с обща легова равностойност 205 887 хил. лева". Този факт на очевидно присвояване на значителна част от привлечения от банката финансов ресурс, наречено „операция", заедно с неизпълнените плащания за 38 милиона лв. само в една платежна система и заедно с опашките от вложители пред офисите на К. за теглене на влогове, бил напълно достатъчен още на 20.06.2014г. да се прецени неплатежоспособността на банката, невъзможността за оздравяване и да се отнеме лиценза ѝ за банкова дейност. Вместо това БНБ съобщава само за уведомяване на Прокуратурата.

Също според ищеца от публикуваното прессъобщение на БНБ от 11.07.2014 било видно, че БНБ е установила неплатежоспособност, то завършвало обаче с фразата: „оттук нататък на ход са политиките". С това БНБ опитала да прикрие отказа си да изпълни законовото си задължение да отнеме лиценза на банката поради неплатежоспособност, тогава трябвало да започне изплащане на гарантите влогове и контролът върху активите на К. да премине от БНБ към ФГВБ и Софийски градски-съд.

Ищецът претендира, че е извършена злоупотреба с право на поставяне на К. под специален надзор – поради несъответствие с целта на закона. Това право било дадено единствено и само за предприемане на оздравителни мерки, а не за извършване на надзорни оценки. Изтъква се, че специалният надзор имал множество форми по чл.116 от ЗКИ, но БНБ приложила най-крайните, включително пълна забрана да извършва банкова дейност и за изпълнение на задълженията на К. за плащане. Излага и становище, че банката нямало да се оздрави, а ще фалира, максималният срок по чл.115, ал.3 ЗКИ от 6 месеца, бил допустим при другите форми на специален надзор, но не и при мярка - забрана на дейност, което следвало от

тълкуването на целта на закона.

Ищецът счита, че противоречи на целите на закона забраната за дейност да продължи 5 месеца като оздравителна мярка по чл. 133, ал.1 от ЗКИ. Това били мерки с цел защита или възстановяване на нейната финансова стабилност, идентично било и определението на оздравителните мерки по ДИРЕКТИВА 2001/24/ЕО от 4 април 2001 година относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции. Спирането на дейността за продължителен срок не защитава или не възстановява финансовата стабилност на банка. Това била причината цялостно спиране на дейността на банка да не съществува като надзорна мярка в основната европейска директива, уреждаща банковата дейност – Директива 2013/36/ЕС от 26 юни 2013 година относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции. Съгласно чл. 104. пар.1 бук. „д" от Директивата, най-тежката надзорна мярка, която може да предприемат централните банки е „да ограничават дейността, операциите или мрежата на институциите или да изискват освобождаване от дейности, които създават прекомерен риск за стабилността на институцията”. Това не прави незаконосъобразно пълното спиране на банковата дейност по време на специален надзор, но налагало тълкуване на закона, че тази мярка може да се вземе за много кратък период от време, а не за целия допустим срок от 6 месеца на специалния надзор. Обратното тълкуване води до противоречие с целите на закона. Съчетано с института на квесторите, назначавани и управлявани от БНБ по ЗКИ, какъвто също не съществува в Директива 2013/36/ЕС, се стигало до ликвидиране на банка не по съответния ред под контрол на съда, а до ликвидиране на банки от централната банка, прикривано като предприемане на специален надзор за оздравяване.

Като доказателство за качеството на вложител в К. АД в несъстоятелност, ищецът е приложил удостоверение от банката за наличности по сметки от дата 29.10.2014 г., извлечения от сметки от 08.10.2014 г., нареждания за плащане и платежно нареждане за изплащане на гарантиран депозит.

С исковата молба са направени и искания за изслушване на съдебно-икономическа експертиза - с въпроси относно постъпили и неизпълнени платежни нареждания за парични преводи от К. към 20.06.2014г., както и за размера на постъпилите но неизпълнени и отеглени от квесторите на банката платежни нареждания, както и да бъде задължено трето неучастващо по делото лице за представяне на доказателства - К. АД в несъстоятелност.

С допълнително становище от 20.10.2015 г. ищецът счита за неоснователно твърдението, че БНБ не е административен орган, поддържа, че има правен интерес от воденето на исковете, в която връзка се позовава на спецификите на транспониране на Директива 94/19/ЕО за гарантираните депозити на вложителите в мотивите на законопроекта на Министерски съвет за изменение на ЗГВБ и ЗК на съдебна практика на Съда на ЕС - делото Francovich. Счита, че БНБ е забавило плащанията не от 04.08.2014 г., а от 23.07.2014 г.

Видно от представеното банково удостоверение към исковата молба от К. АД в несъстоятелност, ищецът е имал вземане като титуляр на три банкови сметки - в евро, щатски долари и в лева, конкретно салдата към 29.10.2014 г. са следните:

- в евро в размер на 134 305.80 Е., а начислените, но неосчетоводени по сметката лихви към 29.10.2014 г. са в размер на 6 215.70 Е.. за тази сметка също е представено банково извлечение, от което е видно, че кредитното салдо към 19.06.2014г. е в

размер на 134 305,80 евро, в това число получено в резултат на сторниране на валутен превод в размер на 132 000,00 евро.

- по сметката в U. - салдо в размер на 216 553,42 щатски долари, начислените, но неосчетоводени по сметката лихви към 29.10.2014 г. са в размер на U. 8 024,20, за тази сметка е представено извлечение за периода от 19.06. - 08.10.2014 г., от което е видно, че кредитното салдо към 19.06.2014 г. е в размер на 216 553,42 щатски долара, получена в резултат на канселиран превод за сумата от 214 700,00 щатски долара, също представено по делото.

- по сметката в лева - 1 281,03 лева, начислените, но неосчетоводени по сметката лихви към 29.10.2014 г. са в размер на BGN 2.76. За тази сметка не е представено банково извлечение.

В ход по същество и в писмена защита, ищецът чрез адв. М. от САК, поддържа исковата претенция изцяло, като счита, че от представените от К. доказателства не можело да се удостовери каква част от изплатените чрез ФГВБ – 196 000 лева представлява главница и каква лихви. Отделно от това дори и да се приеме, че в тази сума имало лихви, припомня, че ищецът е имал четири банкови сметки в К. с обща наличност близо 700 000 лева, което надвишавало близо три пъти платената от Фонда сума и евентуално изплатената лихва била договорна, но не и за забава. Счита за напълно неотнормено заключението на вещото лице, договорната лихва не била предмет на правния спор и не се претендира от ищеца Договорната лихва, като възнаградителна лихва се дължала от банката, и на практика представлявала цената, която банката плащала на вложителя за предоставените парични средства. Възнаградителната лихва се плащала независимо от неизпълнението на главното задължение, а също така тя се дължала и когато заетата сума е върната на длъжника, защото в тази хипотеза банката била длъжник на падежа. Счита, че мораторната / законната лихва имала обезщетителна функция за вредите, причинени на вложителя от забавата, неизпълнение на парично задължение. По този въпрос съществувала непротиворечива константна съдебна практика. Ищецът претендира обезщетение за забава в размер на законната лихва и изчисляването на договорната лихва било неотнормено и ненужно, също по съображение, че ответникът посочвал период за изчисление на договорната лихва, различен от исковия период.

Също адв. М. иска от съда да вземе предвид, че в първото по делото заседание било направено уточнение на иска, като се иска законната лихва за периода 23.07.2014 г. до 03.12.2014 г. При определяне на размера на законната лихва за този период, при съобразяване на лихвения процент на БНБ и Постановление №100/29.05.2012г. за определяне на размера на законната лихва по просрочени задължения в лева, се получавала законна лихва в размер на 7 317,44 лв., която се и претендира от ищеца.

Също по изразеното от прокурора по делото, че евентуалната претенция за обезщетение за забава следвало да се търси от Фонда, а не от БНБ, адв. М. посочва, че през исковия период Фондът не е бил страна в правоотношението, касаещо забавеното изплащане на гарантирания влог. Буквално претендира следното: „БНБ незаконосъобразно забавя отнемането на лиценза на К., а съгласно приложимата нормативна уредба, преди да се установи неналичност на депозитите и да се отнеме лиценза на съответната банка, Фондът не може да пристъпи към изплащане на гарантирания влог. Т.е., в случая отговорността за забавено изплащане на сумата от 196 000 лева е на БНБ и същата е породена от неправомерното й бездействие във

връзка с изпълнението ѝ на задължения, произтичащи от приложимо с директен ефект право на Европейския съюз в областта на изплащане на гарантирани депозити.“

По тези съображения адв. М. счита за безспорно установен факта, че ищецът е бил вложител в К. към процесния момент, че БНБ е нарушила правото на ЕС, изразяващо се в невземане на решение за обявяване на неналичност на депозитите в К. АД в императивния срок от 5 работни дни съгласно приложима с директен ефект разпоредба на чл.1, пар.3 ,буква i) от Директива 94/19/ЕО, „че е забавила незаконосъобразно, при несъобразяване с приложимата правна уредба, отнемането на лиценза на К., и че това обстоятелство е довело до забавено изплащане на гарантирания влог на ищеца.“ Тези изводи мотивира с обстоятелството, че в националното законодателство моментът, в който се задейства схемата за гарантиране на депозитите, които са станали неналични, е обвързан с отнемане на лиценза на кредитна институция, докато в нормите на европейското законодателство и по-специално в Директива 94/19/ЕО, на националните банки е вменена отговорността за преценка на финансовото състояние способността на отделната банка да изплаща гарантираните депозити, като е въведено императивно изискване в срок от 5 дни т установяване на неплатежоспособността на банка, БНБ да отнеме лиценза, но това не е направено.

Също адв. М. посочва в писмената защита, че началото на исковия период е датата, на която е следвало да започне изплащането на гарантираните влогове от Фонда, а краят е датата , на която реално това изплащане е започнало. Също посочва, че правото на ищеца да получи претендираното обезщетение било гарантирано както от специалния закон чл.1, ал.1 ЗОДОВ, така и от общите разпоредби на гражданското законодателство - чл. 86 и чл.45 ЗЗД.

По тези съображения се иска от съда да уважи предявените иски и осъди БНБ да заплати на ищеца обезщетение в претендирания размер, ведно със законната лихва, считано от завеждане на исковата молба до окончателното изплащане. Също иска на основание чл.78, ал.1 ГПК съдът да присъди в полза на ищеца и разноси в производството, за които е представен и списък.

Ответникът - Българска народна банка (БНБ), чрез адв. В., в становище по делото, в ход по същество и в писмена защита, претендира неоснователност на иска, **също претендира, че основания, свързани с иска по т.1 не са предмет на процесното** адм.д.5119/2015г. на АССГ.

Счита, че се касае за нова акцесорна претенция, която било недопустимо да се въвежда с писмена защита по делото. По арг. от чл.214, ал.1 ГПК вр. чл.144 АПК в първото съдебно заседание ищецът можел да измени основанието на своя иск, ако с оглед защитата на ответника съдът прецени това за уместно. В случая ищецът е изменил както основанието, така и петитума на иска, тъй като твърди настъпило ново увреждане - натрупана законна лихва в нов период - след подаване на исковата молба. Позовава се на съдебна практика - Решение № 26/07.09.2010г. по т.д. 397/2009г. на ВКС, II ТО по чл.290 ГПК, за аргумента, че прибавянето на нов период към първоначално заявения в исковата молба е недопустимо. Поради това счита и недопустимо съдът да се произнесе по такъв иск.

Също ответникът поддържа изложените с отговора на исковата молба становища, като се позовава на задължителното тълкуване на Директива 94/19/ЕО от СЕС - с решенията по преюдициални дела C-571/16 и C-501/18. Претендира, че само на основание отговорът по т.1 от решението по делото C-501/18, искът следва да бъде отхвърлен. Излага и доводи, които в обобщение се свеждат до следното:

-Към 20.06.2014г. *БНБ не е компетентен орган*, оправомощен да издаде акт за неналичност на депозити. Според Директивата 94/19/ЕО, изменена с Директива 2014/49/ЕС, неналичността на депозитите се установявала от компетентните органи, но във втората било посочено, че тези органи се определяли от държавата-членка. От принципа за законоустановеност на правомощията на административните органи счита, че след 12 юни 2014г. е съществувала проблемна нормативна ситуация и било необходимо изрично овластяване за такова правомощие, позовава се на възможността за оспорване на решение без изрично нормативно овластяване, в който смисъл счита са правните съображения по т. 111 и т.112 от заключението на генералният адвокат С. S.-Vorbona от 17 септември 2020 г. по преюдициално дело C-501/1 на СЕС ,както и от т. 93 и т. 95 от решението по същото дело на СЕС.

-Позовава се обявената с решението по дело C-501/2018, за невалидност на Препоръка ЕВА/РЕС/2Q14/02 на Европейския банков орган от 17 октомври 2014 г. към БНБ и ФГВБ относно необходимите действия за спазване на Директива 94/19/ЕО, доколкото приравнява решението на БНБ да постави К. под специален надзор и да преустанови изпълнението на задълженията ѝ, на установяване на неналичността на депозитите по смисъла на чл.1, т.3, б. i) от Директива 94/19/ЕО. изм. с Директива 2009/14/ЕО. Поради транспонирането на двете директиви със Закона за гарантиране на влоговете в банките, в сила до 14.08.2015 г., само при отнемане на лиценза на търговска банка - чл.23, ал.1 ЗГВБ (отм.), и който акт БНБ била овластена да издаде - чл.36, ал.2 ЗКИ, можело да се задейства ФГВБ. Със законодателни промени на ЗБНБ и ЗКИ с ДВ, бр. 62/2015 г., в сила от 14.08.2015 г., БНБ била оправомощена изрично да установява неналичност на депозити - чл.36, ал.1, т.7 ЗКИ във вр. с чл.20, ал.1, т.2 от новия Закон за гарантиране на влоговете в банките, който транспонира Директива 2014/49/ЕС. в сила от 14.08.2015 г. По аргумент от противното, през процесния период на 2014 г. БНБ не е имала материална компетентност да установи неналичност на влоговете в К. по смисъла на чл.1, пар.3, б.и) от Директивата, тъй като законодателят не би приел цитираните разпоредби през 2015г.

-Решение № 73/20.06.2014 г. на БНБ за поставянето на К. под специален надзор на основание чл.115, ал.2, т.2 и 3 ЗКИ, влязло в сила, имало за цел оздравяване на банката. Тази цел била различна от акта по чл.1, пар.3, б.) и чл.10, пар.1 от Директива 94/19/ЕО, който следвало да съдържа констатация за несъществуването на „близка перспектива“ за възстановяване на банката, понятието за „неналичен депозит“ не било въведено в националното право. Поради това изводът, че **при наличието на обстоятелствата по чл.115, ал.2 т.2 и 3 ЗКИ, БНБ е била длъжна да постанови и неналичност на влоговете, пряко противоречал на т.100 от Решението по дело**

С-501/18 на СЕС, относно дискреционната преценка на несъществуването на „близка перспектива“.

-Анализът на **Решението по дело С-571/16 – т.101 и т. 99**, също не се съдържали аргументи по **въпроса дали именно БНБ е органът, който е овластен да вземе решение за неналичност на влоговете**. Искането за тълкуване до Съда на ЕС дали чл.1, параграф 3, б.и) от Директивата имал директна приложимост, сочел, че очевидно не било достатъчно съществено нарушение на правото на ЕС, нито че тази норма е достатъчно ясна и недвусмислена, за да ангажира отговорността на БНБ. Установяването на неналичност на депозити в банка следвало да се извърши *с изричен правен акт* на съответния компетентен орган и *не може да се извежда или презюмира от други актове* (т.т. 73, 76-78 от Решението по дело С-571/16).

-Неиздаването на административен акт съставлявало **правно бездействие** - мълчалив отказ, който подлежи на обжалване по реда чл.149, ал.2 АПК и чиято отмяна е абсолютна предпоставка на иска за вреди съгласно чл.204, ал.1 АПК, в която връзка се позовава на отговора на въпрос 5 от **Решението по дело С-501/18** СЕС, където се приема допустимост на подобно изискване.

-Претендираната от ищеца невъзможност да ползва влога си, била вследствие на влязлото в сила Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ за поставяне на К. под специален надзор, с което е постановена мярка спиране на извършване на плащания. Вреди от този влязъл в сила административен акт не могат да се търсят, тъй като посоченото решение съставлявало законосъобразен и стабилен административен акт. По т. 110 от **Решението по дело С-501/18**, с оглед преценката дали ли непропорционална и нетърпима намеса, която засяга самото съдържание на правото на собственост на ищеца, СЕС, дава насоки за тази преценка: процесните надзорни мерки са имали ограничен времеви обхват; през въпросния период са били начислявани съгласно националното законодателство договорни лихви върху паричните задължения, чието изпълнение е спряно; гарантираният размер на депозитите в К. е бил изплатен на ищцата в главното производство посредством ФГВБ; вземанията за депозитите ѝ над гарантирания размер подлежат на удовлетворяване по реда на образуваното срещу тази банка производство по несъстоятелност. Предвид тези критерии, други по-малко обременителни мерки не биха позволили постигането на същите резултати, поради което процесните мерки представляват допустимо ограничение на упражняването на правото на собственост. По арг. от т.108 от **Решението по дело С-501/18** СЕС, счита, че нямало нарушение и на чл.1 от Протокол 1 към Европейската конвенция за защита правата на човека (ЕКПЧ), БНБ не е лишила ищецът от право на собственост върху влога, тъй като е продължавал да има вземане към К. и да получава доходност от него.

След като нямало противоправно бездействие от страна на БНБ, не можело да се поставя въпросът за претърпени от вложителите вреди, които трябва да се обезщетят под формата на закъснителна лихва. Позовава се на практика на СЕС - **Решение по дело С-481/07 P, SELEXSistemi Integrati S.**; **Решение по дело С-243/05, т.27 и др., относно задължението на ищеца да докаже претърпените вреди**. В решението по дело С-501/18 СЕС **указвал, че ищецът следва да докаже наличието на действителна и сигурна вреда към**

момента на предявяване на иска, вложителите не можели да търсят вреди за неупражнен надзор от централната банка. Искането за присъждане на обезщетение се свеждало до забавено парично задължение по чл.86, ал. 1 ЗЗД в размер на законната лихва от деня на забавата, но БНБ не е длъжник и не е страна в облигационното правоотношение по влога. Длъжник по влоговете е К., а задължен за изплащане на гарантираните влогове е ФГВБ, нямало правна логика вредата да е по чл.86. ал.1 ЗЗД.

Счита, че претендираните вреди са на основание деликт, а не на основание договор, което изисквало вредите да бъдат доказани. Законната лихва не може да се прилага автоматично на основание чл.86 ЗЗД, в случая няма забава, няма договорен ден за изпълнение, нито вредите се претендират по договорно правоотношение. Лихвата за забава е акцесорно задължение, което винаги е свързано и произтича от наличие на главно задължение на същия длъжник, което не е изпълнено в срок и за което е отправена надлежна покана за плащане. В случая по отношение на БНБ не бил налице нито един от тези елементи.

Нямало твърдения за реална вреда, претърпяна от ищеца, а само предполагаема вреда, която произволно се оразмерява чрез законната лихва. За такава предполагаема вреда обаче няма установена в закон презумпция и поради това становището на ищеца за дължимост на обезщетение за вреди, определено чрез размера на законната лихва за забава, счита за напълно необосновано и неоснователно.

Ищецът нито претърпял загуба в размер на законната лихва за забава, нито имало данни имуществото му да е намаляло, нито се е увеличил пасивът му. През целият период на специален надзор над К. до отнемането на лиценза ѝ на 06.11.2014 г. банката е начислявала възнаградителна лихва върху пълния размер на влога -чл.119, ал.5 ЗКИ – отм. С изплащане на гарантирания размер от 196 000 лв. е изплатена част от главницата по влога и част от начислената върху нея възнаградителна лихва до 06.11.2014 г. Ако има горница над изплатения гарантиран размер, за него ищецът има вземане, което служебно е включено в списъка на приетите вземания в производството по несъстоятелност на К. - видно от обявения по партидата на К. в Търговския регистър Списък на приетите от синдика вземания на кредиторите, приет като доказателство по делото. Това вземане на никога не е напускало патримониума на ищецът.

Ищецът не сочел пропуснати ползи в претендирания размер, не е твърдял да е имал сигурна възможност да увеличи имуществото си с размера на законната лихва за забава, която възможност трябвало да установи по безспорен начин, не е посочил източник на печалба, от който през процесния период да е било сигурно, че ще увеличи имуществото си с повече от 10 % върху сумата по влога в К., както изисквало Тълкувателно решение № 3/2012г. на ВКС/. Дори ищецът да е вложил парите си в друга банка, той категорично нямало да получава възнаградителна лихва в размер от 10%, никоя банка не предлагала такъв лихвен процент по депозити, тези лихви били съизмерими, с Решение № 82/30.06.2014 г. БНБ е намалила лихвите, начислявани от К. по влоговете за периода на особен надзор, именно до средните за страната за онзи период. Средната за страната лихва, начислявана от банките по

депозити в процесния период, е обективният измерител на стойността на твърдяната вреда, тъй като ищецът не е имал възможност да получава по-голяма лихва в никоя друга банка.

Ищецът не е отправил искане нито ФГВБ, нито К., да му заплати сумата по влога, като и в този случай, на него не би му се дължала законна лихва за забава. При упражнено правомощие по чл.116, ал.2, т.2 ЗКИ за спирането на изпълнението на задълженията на банката, К. не може да бъде в забава за изпълнение на нейни парични задължения, идентично съгласно чл.24, ал.2 ЗГВБ (отм.), действащ в процесния период, Фондът не дължи законна лихва върху гарантирания размер на депозитите. От посоченото извежда, че такава отговорност за забава не може да носи и БНБ.

Отговорът на въпрос 1 в Решението по дело С-501/18, напълно изключва приложението на законната лихва като измерител на твърдените вреди. Пзовава се на съдебна практика на ВКС - задължението за лихва по чл.86, ал.1 ЗЗД възниквало само при поискване (така *Решение № 211/26.01.2017 г. по гр.д.№ 958/2016 г., на ВКС, 111 ГО, Решение № 111/27.10.2009 г. по т.д. 2/2 296/2009 г., на ВКС, I ТО*). Не се правело възражение, че поканата за изплащане на гарантирания размер на депозита представлявала условие за установяване на неналичност.

Ответникът претендира, че няма нарушение на чл.1 на Протокол 1 към Европейската конвенция за защита правата на човека (ЕКПЧ). Ищецът нямал притежания върху движими вещи и не е бил лишен от правото мирно да ползва собствеността си върху парични притежания, тъй като съобразно чл.421, ал.1 от Търговския закон („ТЗ“) банката дължи паричната сума на влогодателя в същата валута и размер, както и уговорената лихва. Вложителят има вземане към банката въз основа на сключения договор между тях, а не вещно право на ползване на движима вещ. Затова и договорът за паричен влог е уреден в отделна разпоредба (чл.421 ТЗ) спрямо обикновенния влог, чиято уредба е в предходния чл.420 ТЗ. Така и съгласно дефиницията на чл.1, пар.1 от Директива 94/19 депозит е „кредитно салдо, което се получава в резултат на средства, оставени по сметка или от временни положения, произтичащи от обичайни банкови сделки, и което дадена кредитна институция трябва да изплати, (...), както и всеки дълг“.Тази правна уредба показвала недвусмислено, че депозитът е вземане, което вложителят има към банката въз основа на облигационно отношение.

Целите на Директивата за гарантирането на депозитите, според СЕС, са едновременно да защитят вложителите и да се осигури стабилността на банковата система, като се избегнат масовите изтегляния не само от кредитни институции в затруднение, но и от стабилни такива, след загуба на общественото доверие в стабилността на банковата система - Решение по *Съединени дела С-688/16 и С- 109/16, Anisimovene*, т.83, каквото положение неминуемо е щяло да възникне при непредприемане на процесните надзорни мерки, Решение по *Дело С-44/79, Hauer, т.19*). От Решението по *Дело С-265/87 Schraeder HS Kraftfutter G.&Co. KG*, т.15, извежда, че правото на собственост като принцип на правото на Общността, не представлява неограничено предимство, а трябва да се разглежда в светлината на социалната функция на дейностите, защитени с него. Ограничаването е било

в обществен интерес, по-конкретно в интерес на стабилността на банковата система в страната като цяло.

Изтъква приетото по т.114 от Решението на СЕС по дело С-571/16 - обстоятелството, че депозитът на ищеца е бил олихвяван и изплатен, ведно с дохода от лихви, има съществено значение и следва да бъде взет под внимание при преценката за наличие или липса на вреда, като в конкретния случай показва, че твърдяната вреда не е настъпила. Ищецът е получавал доходност по договора си с банката и в този смисъл не е претърпял вреда, вложената главница е била олихвявана през целия период на специален надзор. Разпоредбата на чл.119. ал.5 ЗКИ (отм.) счита за специална по отношение на чл. 86 ЗЗД.

На 06.11.2014 г. към главницата по сметката на ищеца са прибавени лихви в размерите, посочени в *писмо от К.* по делото. В изплатения гарантиран депозит на ищеца се включвали и начислените лихви към датата на решението на БНБ по чл.23, ал.1 ЗГВБ. К. посочва и конкретният размер на възнаградителната лихва за периодите 20.06.2014 г. - 06.11.2014 г., 25.07.2014 г. - 06.11.2014 г. и 26.07.2014 г. - 05.11.2014 г., начислени по сметката на ищеца в К.. Според заключението по ССЧЕ, по депозита на ищеца в К. е начислявана възнаградителна лихва през целия период от 20.06.2014 г. до 06.11.2014 г.

Ответникът претендира, че дори евентуално да се приеме, че БНБ дължи някакво обезщетение за вреди, което по изложените аргументи противоречало на Решението от 25 март 2021 г. по дело С-501/18 на СЕС, то начислените на ищеца възнаградителни лихви за период, съвпадащ с исковия, следва да бъдат приспаднати от размера на обезщетението. В противен случай той би получил две обезщетения от държавата за това, че не е разполагал с парите си за исковия период - веднъж в размер на договорната лихва, включена в рамките на обезщетението, изплащано от ФГВБ и втори път - в размер на законната лихва, чрез която се изчислява размерът на обезщетението по иска за вреди.

Дори да се приеме, че периодът, през който ищецът търпял вреди, следва да бъде определен в зависимост от постановяването на акт от БНБ, то крайната дата на периода на увреждането би следвало да бъде 06.11.2014 г. когато БНБ, е издала Решение № 138/06.11.2014 г. за отнемане лиценза на К.. След тази дата. БНБ не е имала правомощия за изплащането на гарантираните депозити, датата 04.12.2014 г. е определена като начална дата за изплащане на гарантираните влогове с Решение №61/18.11.2014 г. на УС на ФГВБ и по никакъв начин не зависи от поведението на БНБ.

Липсвала причинно следствена връзка, според т.117 от Решението на СЕС по дело С- 571/16, запитващата юрисдикция е тази, която *трябва да провери дали съществува пряка причинно-следствена* връзка между нарушението и вредите. Евентуалното постановяване на акт, установяващ неналичността на депозитите, не е достатъчно условие за започване на изплащането, което съобразно трайната съдебна практика означава липса на пряка и непосредствена причинна връзка, тъй като Фондът не би имал правомощие да започне изплащането на депозит. Това обосновава с изискването по чл.23, ал.1 и 5 ЗГВБ (отм. 14.08.2014 г.) – да е отнет лиценза.

Счита за ноторно, че Фондът не е разполагал с необходимите парични средства, за да започне изплащане на гарантираните депозити. Заем за тази цел Правителството му отпуска едва на 03.12.2014 г., видно от приложената разпечатка от електронния сайт на Министерството на финансите - <http://www.minfin.bg/bg/news/8730>. При тези обстоятелства, получаването на плащане от Фонда не е зависело от поведението на БНБ, а от платежоспособността на ФГВБ. Вложителите в К., в това число и ищецът, обективно нямало как да получат плащане на гарантирания размер на влоговете си преди Фондът да получи заем от Правителството за тази цел, което е станало едва на 03.12.2014 г.

Ищецът не би могъл да получи по съдебен ред законна лихва за периода преди 20.06.2016 г. от никое лице, тъй като то би противопоставило на тази претенция възражение за изтекла давност. По аргументите за неоснователност на главната претенция, неоснователна е и акцесорната за законна лихва върху търсеното обезщетение за вреди, считано от датата на подаване на ИМ до окончателното плащане.

Също така ответникът претендира, че становищата по делото, представени от страна на ищеца, не съставляват изменения на иска, също претендира недопустимост със становище да бъде въвеждан нов исков период за законната лихва и от дата, предхождащ този по първоначално предявения иск. Позовава се на чл.210, ал.1 ГПК вр. чл.144,АПК, Счита за безспорно от съдебната практика, че предявяване на нов период към първоначално предявения е недопустимо - Решение №26/07.09.2010г. по т.д. 397/2009г. на ВКС, II ТО по чл.290 ГПК.

Поддържа се и основателност на искането за присъждане на разноски, на основание мотивите на Определение №2/20.04.2021г., постановено от Първа и втора колегия на ВАС и ОСС на ГК на ВКС по Тълкувателно дело №1/2019г. Претендират се разноски по списък - за вещо лице и адвокатско възнаграждение за процесуално представителство.

Ответникът иска от съда да отхвърли предявените искове от ищеца Р. А. Г. за обезщетение за претърпени имуществени вреди в размер на 6 662,15 лв. и законовата лихва за времето от 04.08.до 03.12.2014г., а при условията на евентуалност и уточнените размери на претенцията съгласно становището на ищеца от 20.10.2015г.

ПРОКУРОРЪТ - Д. при СГП, представи заключение за неоснователност на исковата претенция. Счита, че не са доказани действия или бездействия на органи на БНБ, които са от естество да увредят ищеца. Изложи съображения, че препоръките към БНБ и Фонда за гарантиране на влоговете в банките относно необходимите действия за спазване на Директива 94/19 /ЕО, също Фондът е юридическо лице и към него би следвало да бъде насочен иска, но не и към БНБ.

По делото са приети доказателствата, представени от страните, изслушано е и заключение на вещо лице по съдебно икономическа експертиза, във връзка с т.114 от решението по делото К. на СЕС.

Административен съд София-град, Първо отделение, 12 състав, като обсъди доказателствата по делото, взе предвид доводите и възраженията на страните, оит фактическа и правна страна приема следното:

По предмета на иска и дадени указания от касационната инстанция:

Първоначално с искова молба с вх. № 767/15.021.2015г. на Върховен административен съд, подадена от Р. А. Г., чрез адв. Н., срещу Българска народна банка (БНБ), с която са предявени на основание чл.204, ал.4 АПК следните искания срещу БНБ:

„1)Да обяви за незаконосъобразно бездействието на БНБ /забавено изпълнение/ по отнемане на лиценза на Корпоративна търговска банка (К.) което беше длъжна да извърши на основание чл.36,ал.1 от Закона за кредитните институции /ЗКИ/ чрез компетентния орган – Управителен съвет на БНБ по предложение на управителя и подуправителя и ръководещ управление „Б. надзор“ (чл.151, ал.1 от ЗКИ)“

2) Осъждане на държавата чрез БНБ да заплати на ищеца обезщетение за вреди от посоченото бездействие за времето **08.07.2014г. – 06.11.2014г.** в размер на 6663,15 лв. законовата лихва за времето от 04.08.2014г. до 03.12.2014г. – дължимият ден на изплащане на гарантираните влогове и действителният такъв , като последица от отнемане на лиценза на К. .

В исковата молба е посочено, че в съответствие с чл.257, ал.1, във вр. с чл. 152, ал.1 АПК са предявени исканията чрез БНБ с писмо от 06.01.2015 г-., но с писмо от 12.01.2015г. БНБ връща молбата със становище, че няма процедура исковете за вреди да се предявяват срещу ответника, който да препраща до съответния съд. Към молбата от 15.01.2015г. е приложена и исковата молба с приложения, чрез БНБ до Върховен административен съд, подадена с вх. № БНБ -00498/06.01.2015г. чрез БНБ.

Съдът приема, че исканията до съда са тези, изрично посочени в молбата от 15.01.2015г. на ищеца. По исковата молба, постъпила във Върховен административен съд на дата 15.01.2015г., първоначално е образувано адм.680/2015г.на ВАС, препратено по компетентност на настоящия съд и е образувано адм.д. 3296/2015г. на АССГ.

С определение от 22.05.2015г. по адм.д. 3296/2015г. на АССГ, съдебното производство е разделено, делото е докладвано на председателя на съда за образуване на самостоятелно дело по иска за обезщетение по чл.1 ЗОДОВ, предмет на настоящото адм.д.5119/2015 г. на АССГ.

Ответникът претендира, че основания, свързани с иска по т.1 не са предмет на процесното адм.д.5119/2015г. на АССГ. В писмената защита по делото адв. М. посочва основания свързани с тази претенция, като твърди, че от Директива 94/19/ЕО следвало БНБ да отнеме лиценза на К. в 5-дневен срок от установяването на неплатежоспособността на банка.

Искът съдът по точка 1) „Да обяви за незаконосъобразно бездействието на БНБ /забавено изпълнение/ по отнемане на лиценза на Корпоративна

търговска банка (К.)“, предявен на основание чл.128, ал.1, т.3 вр. чл. 257, ал.1 АПК, е разгледан в друго съдебно производство - по адм.д. 3296/2015г., по което с Определение № 2722/22.05.2015г. съдът е оставил без разглеждане исковата молба и прекратил съдебното производство по делото. Това определение е влязло в сила на 02.07.2015г., оставено в сила с Определение № 8088/02.07.2015г. по адм.д. 7067/2015г. на ВАС. Съображенията са, че действията/бездействията не се извършват, а след прекратяването им е издаден индивидуален административен акт- с Решение № 138/06.11.2014г. лицензът на К. да упражнява търговска дейност е отнет. Прието е също, че не е налице правен интерес от търсената защита, тъй като фактическите действия, предмет на искането са извършени. Търсената защита по чл.257 АПК, тоест за допустимост на производството е необходимо твърдение за продължаващо към момента на сезиране на съда бездействие, а не за осъществено такова за минал период и прекратено в момент, предхождащ сезирането на съда.

По предмета на процесното производство - само по иска за присъждане на обезщетение за вреди с правно основание чл.1 ЗОДОВ, преди първото по делото съдебно заседание – проведено на 26.10.2015г., в становище от 20.10.2015г. (л.131 от делото) във връзка с възражения на ответника, в това число за прекратяване на делото, ищецът чрез адв. Н. уточнява исковата претенция, съгласно чл.204, ал.2 АПК, и относно следното:

-изложени са правни съображения , че БНБ е надлежен ответник по иска

-за правен интерес от предявяване на иска, в случая не се оспорвало основателността на отнемане на лиценза, а бездействие, противоречащо на чл.36, ал.2 и ал.3 ЗКИ,

-Предявява до съда петитум за следното:

1)Да се обяви за незаконосъобразно бездействието на БНБ по отнемане на лиценза на К., което била длъжна да направи по закон на основание чл.36, ал.2, т.1 от ЗКИ, евентуално да се обяви бездействието на БНБ, състоящо се в неизменение на негово решение №73/20.06.2014г. в частта му за спиране на плащанията от К. и разрешаване изплащането на гарантираните влогове в К., което е била длъжна да направи на основание чл.1, параграф 3, подточка i) и чл. 10, параграф 1 от Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14/ЕО, относно схемите за гарантиране на влогове.

2)Да осъди БНБ да заплати на ищеца обезщетение за причинени имуществени вреди в размер на **7 317,44 лв.** законова лихва за периода **23.07.2014г. до 03.12.2014г.**, както и законова лихва върху главницата, считано от датата на предявяване на исковата молба.

3)Съдът да осъди БНБ да заплати разносните по делото.

Като се позовава на пар. 3 от Закона за изменение и допълнение на З. (отм.), с който въвежда разпоредбите на Директива 94/19/ЕО се установявала волята на българския законодател като претендира, че в съчетание със задължение

БНБ да отнеме лиценз в 5 дневен срок при ликвидна неплатежоспособност, а ФГВБ има задължение за изплащане на гарантираните влогове в 20 дневен срок от отнемане на лиценз. Пзовава се и на пар.5 от същия закон за изменение и допълнение на чл.36, ал.2 и ал.3 ЗКИ, като претендира, че именно в неспазване на новата ал.3 на чл.36 ЗКИ, приета от НС през 2009г. с цел транспониране на директивата, и опитите за заместване на 5-дневния срок с 6 месечния на специалния надзор се състои незаконосъобразното бездействие на БНБ, оспорвано по делото.

В съдебно заседание от 26.10.2015г., съдът предостави възможност на адв. Н. да уточни исканията си, но същият не направи искане за изменение на исковата претенция на основанията и по реда на чл.214 ГПК.

В съдебно заседание от 16.11.2015г. – второ заседание по делото, адв. Н. във връзка с двете производства и постановеното по адм.д. 3296/2015г. на АССГ, направено възражение от ответника за недопустимост, уточнява, че в казуса по адм.д. 5119/2015г. се претендират вреди от нарушение на чл.36, ал.3 ЗКИ, която норма задължавала БНБ да отнеме лиценз, който административен акт тя издала с 6 месеца закъснение. Изрично подчертава, че се претендира нарушаване на тази разпоредба и обезщетение за противоправно поведение Претендира, също, че посоченото нарушение съставлява и нарушение на Европейската директива за гарантиране на депозитите, както и друга за неотменяемост на сетълмента.

Следва да се посочи, че в нито един момент от съдебното производство, ищецът, респективно негов процесуален представител, не е направил искане за изменение на основанията или цената на иска, след предявяване на исковата молба, на основанията по чл.214 ГПК, с оглед на което и съдът не се е произнесъл. Предвид на това съдът не разглежда и възраженията на ответника за недопустимост да се измени първоначално предявения иск – с исковата молба от 15.01.2015г. до ВАС. С оглед на това съдът приема за допустими само уточненията на иска относно основанията в становището преди първото съдебно заседание – обезщетение за имуществени вреди от нарушение на чл.36, ал.3 ЗКИ за главница и лихви, поради забавено изплащане на депозитите, без да се изменя размера и периода на иска, доколкото към тази дата, по основанията по т.1 от първоначалната искова претенция не е разгледано по същество, а исковата молба е върната поради недопустимост на искането до съда. Именно уточняването на основанията на иска и надлежната легитимация на ответника, в това число в какво се изразява незаконосъобразната административна дейност, от която се претендират вредите, съставляват допустимото уточнение на иска по смисъла на чл.204, ал.2 АПК.

С Определение № 7337/30.12.2016г. по делото, настоящият състав на съда е постановил връщане на исковата молба, на основание, че същата е недопустима по следните съображения:

А)Приел е, недопустимост да бъде разгледана по чл.204, ал.4 АПК, тъй като незаконосъобразното административно бездействие, от което се претендират вредите, не представлява фактическо такова.

Б)Поради открито производство по несъстоятелност, в което е допустимо да бъдат предявявани искания за лихви за забавено изплащане съгласно новата

уредба,

В) Недопустимост на исковата претенция на основание нарушение на правото на ЕС – чл.1, параграф 3, буква i) и чл. 10 пар. 1 от Директива 94/19, поради слаб надзор от страна на централната банка на държава членка. Настоящият състав на съда е приел, че ищецът сам твърди, на 04.12.2014г. е получил плащане на гарантирания размер на депозитите си в К. АД в несъстоятелност чрез ФГВБ, но искането за плащане на лихви върху тези суми, се основава на недостатъчен надзор от страна на БНБ. Приел е, че нормите на Директива 94/19 не могат да съставляват основание за отговорност за вреди поради бездействие на БНБ, следва да се отговори отрицателно на основание даденото задължително тълкуване на чл.1 от Директива 94/19 от Съда на ЕС в Решение от 12 октомври 2004 година по дело C-222/02, ECLI:EU:C:2004:606, P. P., Cornelia S.-L. and C. Mirkens, конкретно следното:

1) В т.49 от решението съдът е приел, че отговорността на държавата за вреди при нарушение на разпоредба на правото на ЕС може да бъде търсена единствено, когато нарушената разпоредба има за цел да даде права на частни лица.

2) В т.50 от решението, въз основа на дадените отговори на първите два въпроса съдът е приел, че Директива 94/19, наред с други, не дава права на вложителите, когато те нямат достъп до своите депозити и *то заради слаб надзор от страна на компетентните национални органи*, след като е осигурено обезщетение на вложителите, предвидено в Директива 94/19.

3) В т.51 е посочено, че цитираните директиви, сред които и Директива 94/19, не могат да се считат като даващи права на частни лица, когато те не могат да разполагат с депозитите си по причина на слаб надзор от страна на компетентните национални органи, права да ангажират отговорността на държавата на основата на правото на ЕС.

4) По т.45 съдът на ЕС е приел, че с приемането на Директива 94/19 законодателят на Общността е осигурил минимална защита на вложителите в случай, че не могат да имат достъп до своите депозити, която също така да гарантира в случай, че те не могат да разполагат с депозитите си при недостатъчен надзор от страна на компетентните органи. Това правно положение е изведено във връзка с отговора по т.2 от диспозитива на решението, са разгледани и други три директиви, които са били обобщени в Директива 200/12 относно предприемането и осъществяването на дейност на кредитни институции, като хармонизирането на законодателството в областта представлява съществен инструмент за реализиране на вътрешния пазар в два аспекта - свобода на установяване и свобода на предлагане на услуги в областта на кредитните институции, като целта на директивите е да се достигне до взаимно признаване на разрешителните и прилагането на принципа за контрол от държавата-членка по произход (на кредитната институция). Съдът на ЕС също е разгледал и съображението, че предвиденото хармонизиране с тези групи директиви също цели да защитава вложителите, но тези директиви налагат на националните органи задължения относно контрола на кредитните институции. В заключение е направен извод и даден отговор, че и директивите, които регулират дейността на кредитните институции, не дават права на вложителите, когато не могат да разполагат с

депозитите си поради недостатъчен надзор от страна на националните компетентни органи.

5) По т.29 от разглежданото решение съдът на ЕС е приел, че член 3, параграфи 2-5 от директива 94/19 има за цел да даде сигурност на вложителите, че кредитна институция, в която са направили своя депозит, принадлежи към схема за гаранция на депозитите, така че да бъде запазено тяхното право да бъдат обезщетени в случай, че не могат да имат достъп до своите депозити и то съгласно правилата от упоменатата директива и по точно нейния член 7. Тези разпоредби служат единствено за установяване и добро функциониране на схема за гаранции на депозитите, според същата точка от решението.

6) С отговора на първи въпрос в разглежданото решение Съдът на ЕС е приел, че: "(...) ако се осигурява обезщетение на вложителите, предвидено в Директива 94/19/ЕО (...) член 3, параграфи 2-5 от тази директива не може да се тълкува като противопоставящ се на национална разпоредба, според която целите на националния надзорен орган на кредитните институции се осъществява единствено за обществения интерес и това изключва според националното право частни лица да искат обезщетение за щети, нанесени от недостатъчен надзор от страна на този орган."

7) Съдът на ЕС се е позовал на съображение 24 от преамбюла на Директива 94/19, според което директивата изключва тя да има за последствие ангажиране на отговорността на държавите-членки и на техните компетентни органи по отношение на вложителите, след като те са получили обезщетение или защита в условията, определени от нея.(т. 31 от разглежданото решение). След като директивата изключва отговорност за вреди по искове на вложителите, е безпредметно разглеждането на въпроса дали разпоредбите ѝ са неправилно транспонирани в националното право, дали са нарушени от страна на БНБ при осъществяване на надзора по отношение на К. АД в несъстоятелност.

В определението настоящият състав на съда е приел, че чл.1, параграф 3, буква i) и чл.10, параграф 1 от Директива 94/19 не съставлява годно правно основание, въз основа на което правото на ЕС допуска, да бъде ангажираната отговорността на държава-членка и на нейните компетентни органи по отношение на вложителите на посоченото от ищеца основание.

По частна жалба на ищеца, Определение № 7337/30.12.2016г. по процесното дело, е отменено с Определение № 3397/21.03.2017г. по адм.д. 2821/2017г. на Върховен административен съд. Касационната инстанция е приела, че съдът в мотивите си е изложил аргументи, касаещи основателността на иска, но не и неговата допустимост. *„Определящо за правната квалификация на иска е дали в конкретната хипотеза БНБ, е действала, респ. бездействала, в качеството си на административен орган или не. Спорно по делото е дали БНБ е следвало да приеме решение по чл. 1, § 3, б. (i) от Директива 94/19/ЕО, респ. по чл.20, ал.1, т.2 от ЗГВБ и кога е следвало да направи това, както и дали разпоредбата на чл.1, § 3, б. (i) от Директива 94/19/ЕО има пряко действие. Това са въпроси по същество, които не могат да се решават с определение по допустимостта на иска.*

Съдът следва да прецени и доколко правилото на чл.79, ал.8 от ЗКИ, предвижда друг ред на обезщетяване или ограничава отговорността на БНБ, нейните органи и оправомощените от тях лица при упражняване на надзорните функции само до вредите, причинени от умишлени действия.“

Касационната инстанция е върнала делото за продължаване на процесуалните действия по разглеждане и решаване на делото по същество.

Следователно, предмет на делото е искът от Р. А. Г. за обезщетение за претърпени имуществени вреди за осъждане на държавата чрез БНБ да заплати на ищеца обезщетение за вреди от посоченото бездействие за времето 08.07.2014г. – 06.11.2014г. в размер на 6663,15 лв. законната лихва за времето от 04.08.2014г. до 03.12.2014г. – дължимият ден на изплащане на гарантираните влогове и действителният такъв, като последица от отнемане на лиценза на К.. Съдът при разглеждане на делото следва да съобрази указанията на касационната инстанция.

По фактите, относими към качеството на ищеца на вложител в К. и получените от него в тази връзка суми, се установява следното:

Видно от представеното банково удостоверение към исковата молба от дата 29.10.2014г., издадено от К. АД в несъстоятелност, ищецът е имал вземане като титуляр на три банкови сметки - в евро, щатски долари и в лева, конкретно салдата към 29.10.2014 г. са следните:

- в евро в размер на 134 305.80 Е., а начислените, но неосчетоводени по сметката лихви към 29.10.2014 г. са в размер на 6 215.70 Е.. за тази сметка също е представено банково извлечение, от което е видно, че кредитното салдо към 19.06.2014г. е в размер на 134 305,80 евро, в това число получено в резултат на сторниране на валутен превод в размер на 132 000,00 евро.

- по сметката в U. - салдо в размер на 216 553.42 щатски долари, начислените, но неосчетоводени по сметката лихви към 29.10.2014 г. са в размер на U. 8 024.20, за тази сметка е представено извлечение за периода от 19.06. - 08.10.2014 г., от което е видно, че кредитното салдо към 19.06.2014 г. е в размер на 216 553,42 щатски долара, получена в резултат на канселиран превод за сумата от 214 700,00 щатски долара, също представено по делото.

- по сметката в лева - 1 281.03 лева, начислените, но неосчетоводени по сметката лихви към 29.10.2014 г. са в размер на BGN 2.76. За тази сметка не е представено банково извлечение.

Съгласно второ удостоверение, представено към писмо от 03.08.2017г. от К. АД (н), на 06.11.2014г. е изпратена за ищеца информация за подлежащата на изплащане сума в размер на 196 000 лева към ФГВБ в съответствие с разпоредбата на ч.4, ал.1 и ал.2 ЗГВБ, с оглед на това, че по влоговете към тази дата са налични средства, съставляващи главница и капитализирани лихви, не можело да се издаде удостоверение каква част от изплатените средства чрез ФГВБ са главници и каква лихви. посочено е също, че вземането на ищеца в размер на 690 773,9 лв., представляващо съвкупност от главница и капитализирани лихви до 22.04.2015г. , е включено под № 5590 и под № 7810 в списъка по чл. 66, ал.7, т.1 от Закона за банковата

несъстоятелност на приетите от синдика на К. вземанията по които не са направени възражения, обявен в Търговския регистър по партидата на дружеството, списъкът бил одобрен с влязло в сила Решение № 922/25.05.2016г. на СГС. В посоченото удостоверение по всеки от депозитите са дадени начислените лихви и остатъците, данните са следните:

На 06.11.2014 г. за ищецът е изпратена информация за подлежащата на изплащане сума в размер на 196 000.00 лева към ФГВБ в съответствие с чл.4, ал.1 и ал.2 от ЗГВБ(отм.). По влоговете към тази дата са налични средства, които представляват съвкупност от главница и капитализирани лихви до 06.11.2014 г., не можело да се издаде удостоверение, каква част от изплатените средства чрез ФГВБ представлява главница и каква - лихви. В посочената сума се включват и начислените лихви към датата на решението на Българската народна банка по чл. 23, ал. 1 от ЗГВБ, а именно 06.11.2014 г. Съгласно удостоверението, вземането на ищеца за разликата над гарантирания размер, в размер на 690 773.69 лева, представляващо съвкупност също от главница и капитализирани лихви до 22.04.2015 г. е, включено под № 5590 и под № 7810 в списъка по чл.66, ал.7, т.1 от Закона за банковата несъстоятелност на приетите от синдика на К. АД (н) вземания, по които не са направени възражения, списъкът е одобрен с влязло в сила Решение № 922 от 25.05.2016г. на СГС, ТО, VI-22 състав и обявен в Търговския регистър.

Съгласно удостоверението на К. АД (н) данните за вземанията на ищеца по депозитите му са следните:

1)Срочен депозит „4 X 4” в лева с IBAN: BG 80 KORP 9220 20 04649001:

Начислената възнаградителна лихва по сметката за периода от поставянето на К. АД (н) под специален надзор - 20.06.2014 г. до 06.11.2014 г. е в размер на 2 815.96 лева, за периода от 04.08.2014 г. до 06.11.2014 г. е в размер на 1 681.79 лева, а за периода от 23.07.2014 г. до 06.11.2014 г. е в размер на 1 882.87 лева. Остатък над гарантирания размер на влога, който подлежи на изплащане и включва дължимата главница ведно с начислената лихва към 22.04.2015 г. ,е в размер на 160 320.54 лева, размерът на лихвата в периода от отнемане на лиценза 06.11.2014 г. до 22.04.2015г. е размер на 2 353.04 лева

2)Спестовен влог в лева с IBAN: BG 87 KORP 9220 40 04649001:

Начислената възнаградителна лихва по сметката за периода от поставянето на К. АД (н) под специален надзор - 20.06.2014 г. до 06.11.2014 г. е в размер на 0,97лв., за периода от 04.08.2014 г. до 06.11.2014 г. е в размер на 0.65 лева, а за периода от 23.07.2014г. до 06.11.2014 г. е в размер на 0.73 лева. Остатък над гарантирания размер на влога, който подлежи на изплащане и включва дължимата главница ведно с начислената лихва към 22.04.2015 г. е в размер на 957.10 лева, размер на лихвата в периода от отнемане на лиценза 06.11.2014 г. до 22.04.2015 г. е в размер на 0.88 лева.

3)Спестовен влог в евро с IBAN: BG 69 KORP 9220 44 04649001:

Начислената възнаградителна лихва по сметката за периода от поставянето

на К. АД (н) под специален надзор - 20.06.2014 г. до 06.11.2014 г. е в размер на 1 585.55 евро, за периода от 04.08.2014 г. до 06.11.2014 г. е в размер на 940.44 евро, а за периода от 23.07.2014 г. до 06.11.2014 г. е в размер на 1 052.88 евро. Остатък над гарантирания размер на влога, който подлежи на изплащане и включва дължимата гладница ведно с начислената лихва към 22.04.2015 г. е в размер на 109 101.99 евро. Размер на лихвата в периода от отнемане на лиценза 06.11.2014 г. до 22.04.2015 г. е в размер на 1 365.01 евро.

4) Спестовен влог в щатски долари с IBAN: BG 34 KORP 9220 41 04649001:

Начислената възнаградителна лихва по сметката за периода от поставянето на К. АД (н) под специален надзор - 20.06.2014 г. до 06.11.2014 г. е в размер на 1 651.06 щатски долара) за периода от 04.08.2014 г. до 06.11.2014 г. е в размер на 1 029.35 щатски долара) а за периода от 23.07.2014 г. до 06.11.2014 г. е в размер на 1 152.43 щатски долара. Остатък над гарантирания размер на влога, който подлежи на изплащане и включва дължимата главница ведно с начислената лихва към 22.04.2015 г. е в размер на 173 633.99 щатски долара. Размер на лихвата в периода от отнемане на лиценза 06.11.2014 г. до 22.04.2015 г. е в размер на 1 479.32 щатски долара

Съгласно удостоверението от К. от 30.09.2021г., данните за вземанията на ищеца по депозитите му са следните:

- Съгласно Решение № 82/30.06.2014г., по депозитите на ищеца считано от 01.07.2014г. са прилагани следните размери на договорните лихви: 1)Срочен депозит „4 X 4” в лева – 3,22%; 2)Спестовен влог в евро 2,74 %; 3)Спестовен влог в щатски долари 1,86%; 4)Спестовен влог в лева 0,20%.

В удостоверението от 30.09.2021г. са посочени и размерите на сумите по всяка от сметките на ищеца, съответно превърнати в лева, участвали при формирането на сумата на гарантирания размер на депозитите му, която е получил от ФГВБ, а именно: 1)Срочен депозит „4 X 4” в лева – 48 174,68лв.; 2)Спестовен влог в евро - 64 260,91 лв.; 3)Спестовен влог в щатски долари -83 272,79лв.; 4)Спестовен влог в лева – 291,62лв. Общо 196 000,00 лв.

В същото удостоверение са посочени и данните за главниците и лихвите за различните периоди по всеки от депозитите, а именно:

1)Срочен депозит „4 X 4” в лева – към 23.07. и 25.07.2014г., вземането е в размер на 204 376,30 лева, а към 06.11.2014г. размерът е 157 967,50 лева. Начислената лихва за периода 25.07.2014г. – 06.11.2014г. е в размер на 1846,31лв., а за периода от 26.07.2014г. до 05.11.2014г. – 1 809,75лв.

2)Спестовен влог в евро : към 23.07. и 25.07.2014г., вземането е в размер на 134 305,80 евро, към 06.11.2014г. размерът е 107 736,98 евро. Начислената лихва за периода 25.07.2014г. – 06.11.2014 г. е в размер на 1032,44 евро, а за периода от 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г. – 1011,99 евро.

3)Спестовен влог в щатски долари: към 23.07. и 25.07.2014 г., вземането е в размер на 216 553,42 щатски долари, към 06.11.2014 г. размерът е 172 154,67 щатски долари. Начислената лихва за периода 25.07.2014 г. – 06.11.2014 г. е в размер на 1130,05 щатски долари, а за периода от 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г. – 1107,67 щатски долари.

4) Спестовен влог в лева: към 23.07. и 25.07.2014 г., вземането е в размер на 1281,03 лева, а към 06.11.2014 г. размерът е 956,22 лева. Начислената лихва за периода 25.07.2014 г. – 06.11.2014 г. е в размер на 0,72 лв., а за периода от 26.07.2014 г. до 05.11.2014 г. – 0,70 лв.

Към последното удостоверение са представени и извлечения от банковата сметка на ищеца, от които са видни данните за лихвите за различните периоди, посочени в обобщение в удостоверението за дебитните и кредитни обороти. Данните по удостоверението са взети предвид при изчисленията и проверките, направени от вещото лице по делото в заключението му.

От изслушаното по делото заключение се установява, че в сумата от 19 000 лв. са включени 1 309,91 лв. начислени договорни лихви за периода 23.07.2014 г. до 06.11.2014 г., съответно лихвата за периода от 23.07.-05.11.2014 г. е в размер на 1377,41 лв., за периода от 25.07.2014 г. до 6.11.2014 г. – 1336,90 лв., за периода от 04.08.2014 г. до 06.11.2014 г. – 1242,36 лв. и за периода 04.08.2014 г. до 05.11.2014 г. – 1228,87 лв. Посочените размери на лихвата съответстват на данните от К. за начислената лихва по всеки от депозитите за съответния период върху главниците. Вещото лице е взело предвид при изчисленията си сумата по всеки от влоговете, която е участвала при формирането на гарантирания размер на депозитите. Изчисленията на вещото лице за включената договорна лихва в размера на гарантираните депозити са верни. Например, главницата – кредитното салдо по влога в лева е в размер на 204 376,30 лв., като за периода от 23.07.2014 г. до 06.11.2014 г. е начислена лихва в размер на 1 882,87 лв. или доходността е 0,00921276 лв. за целия период на всеки 1 лев главница (1882,87: 204 376,30). От този влог при формирането на гарантирания депозит е участвала сумата в размер на 48 174,68 лв., на която съответства лихва в размер на 443,82 лв. (48 174,68 x 0,00921276).

Вещото лице е дало и изчисленията за законната лихва върху размера на гарантирания размер на депозитите 196 000 лв. за различните периоди, претендирана от ищеца като дължима за забавено изплащане: При лихвен процент 10,03, върху посочената главница, по периоди законната лихва е следната: за периода 123.07.-06.11.2014 г. – 5 843,03 лв.; от 23.07.-05.11.2014 г. – 5788,42 лв.; от 25.07.-06.11.2014 г. – 5733,82 лв. и от 26.07.-05.11.2014 г. – 5624,60 лв.; от 04.08.-06.11.2014 г. – 5187,74 лв. и от 04.08.2014 г. – 05.11.2014 г. – 5133,13 лв.

В допълнение към обсъдените по-горе актове на УС на БНБ, на които се позовава ищецът, ответникът се позовава на следното:

1. Така с Решение № 61/18.11.2014 г. на Фонда за гарантирането на влоговете в банките, с което са определени 9 обслужващи банки и е определена начална дата 04.12.2014 г. за изплащане на гарантираните депозити, както и съобщение за медиите за посоченото решение на ФГВБ. / 30-35 от делото/.

2. С Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ, допълнено с Решение № 74/22.06.2014 г., поради опасност от неплатежоспособност, за срок от три месеца, К. е поставена под специален надзор и са назначени квестори, спряно

е изпълнението на всички задължения на банката и е забранено да извършва всички дейности, съгласно банковия ѝ лиценз. Решението е мотивирано уведомление то ръководството на банката за спиране на плащанията към клиенти поради недостиг на ликвидни средства, настъпило в резултат на масирано теглене на средства. За тези обстоятелства БНБ е уведомена с две писма от изпълнителните директори на К. от същата дата. Правните основания са разпоредби по ЗКИ - чл.115, ал.2, т. 2 и т.3. Във връзка със ситуацията с К. и свързаната с нея Банка В., също учредена и установена в България – групата К..

Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ, допълнено с Решение № 74/22.06.2014 г. за поставянето на К. под специален надзор и налагането на ограничения, е със срок на действие три месеца. Следователно, още преди да бъде издадено Решение № 73/20.06.2014 г., на УС на БНБ, ръководството на К. е разпоредило спиране на разплащанията и на всички видове банкови операции поради изчерпана ликвидност. В конкретната ситуация с К. към 20.06.2014г., УС на БНБ очевидно не е имал нито правна нито фактическа възможност за различна преценка от тази на ръководството на търговската банка да спре плащанията и всички видове банкови операции за втори път – чрез разпореденото с решението „спира за срок от три месеца изпълнението на всички задължения“ на К. и „ограничава дейността на банката, като ѝ забранява да извършва всички дейности съгласно лиценза за извършване на банкова дейност.“

От изложеното следва, че към 20.06.2014 г. К. е имала недостиг на ликвидност, тъй като поради медиен натиск, непосредствено преди тази дата, от банката са изтеглени значителни средства. Разрешаването на достъпа до депозитите на вложителите макар и частичен, е зависело от осигуряването на ликвидност.

3. Видно от Протокол № 14 от заседание на УС на БНБ на дата 30 юни 2014г., е прието **Решение №82**, с което считано от 01.07.2014г. се намаляват лихвените проценти по депозити в К. до средния им пазарен размер в съответствие с приложение към решението. Изменението на лихвените проценти по депозитите е взето предвид от вещото лице при изготвянето на заключението.

4. Протокол №16 от заседанието от 31 юли 2014г. на УС на БНБ, с Решение № 94 е приет доклада за текущото състояние на К., представен от квесторите, както и други решения във връзка с особения надзор.

5. Видно от Протокол №23 от 16 септември 2014г. на УС на БНБ, за **Решение № 114** за удължаване срока на специалния надзор на К. и са дадени указания на квесторите, на основание, че все още съществуват причините, обосновавали поставянето на банката под особен надзор, както и по други съображения, свързани с указания към синдиците.

6. Видно от Протокол № 27/06.11.2014 г. на УС на БНБ, е взето Решение №138/06.11.2014г. на УС на БНБ, с което е постановено отнемане на лиценза

за извършване на банкова дейност на К., издаден през 1994г. на основание чл.36, ал.2, т.2 от ЗКИ –поради неплатежоспособност в хипотезата на отрицателна величина на собствения капитал и извода, че контролните и ръководни органи на банката са прилагали порочни банкови и бизнес практики, представяли са неверни и подвеждащи банкови отчети. Обсъдени са предприетите от БНБ действия, както и исканията на консорциум за реорганизиране на К. и искане за предоставяне държавна помощ в размер на 2,3 млрд. лв. от октомври 2014г., предприетите действия по искането. Изводите за капиталовата адекватност се основават на заключението на одиторите за обезценяване на активи в конкретен размер, потвърдено от паралелна проверка на инспектори на БНБ в доклад от 27.10.2014г., данните от финансовите и надзорни отчети към 30.09.2014г. и правилата на Регламент (ЕС) 575/2013г. Взети били предвид и погасените задължения по договори за цесия и волеизявления за прихващания към 31.10.2014г. Формиран е извод, че К. не отговаря на капиталовите изисквания по чл.92, §1 от Регламента, в това число за съотношенията между различните класове капитал.

Решение №138/06.11.2014г. на УС на БНБ се основава на несъответствие на капитала на банката с изискванията за капиталовата адекватност, като е формиран извод, че К. не отговаря на капиталовите изисквания по чл.92, §1 от Регламент (ЕС) 573/2013, в това число за съотношенията между различните класове капитал. На основание посочените съображения, решението за отнемане на лиценза на К. **представява акт на надзорен орган за спазване на пруденциалните изисквания от кредитна институция.**

7. С Прессъобщение от 22 август 2014г. на БНБ - л. 63 от делото, се обявяват на обществеността предприетите действия и възможните решения за К., в това число за невъзможността да бъде предоставена държавна помощ.

8. По делото са представени и данни за началото на изплащане на гарантираните депозити – от 04 .12.2014г. – прессъобщение, както и такова то 03.12.2014г. за отпуснат заем на Фонда от държавата с цел осигуряването на ликвидност на ФГВБ

9. Представено е извлечение от Официален вестник С-216/30.07.2013г. относно съобщение на Комисията за прилагането от 01 август 2013г. на правила за държавните помощи.

10. По делото е представена и скалата за стандартните лихвени проценти,които К. прилага към привлечени средства от клиенти, включваща изменението ѝ с Решение №82/30.06.2014г. на УС на БНБ.

По правното основание на иска

Ищецът е посочил като правно основание на исковата си претенция чл.1, ал.1 ЗОДОВ, както и чл.4, пар. 3 от Договора за ЕС, в която връзка съдът съобрази следното:

Съгласно разпоредбата на чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица постановени при или по повод изпълнение на административна дейност.

Искът по чл.4, пар.3 ДЕС, следва да може да бъде разгледан на основание приложимите разпоредби на националното право. Така съгласно даденото тълкуване по т.6 от диспозитива на решението по преюдициално дело С-501/18, настоящият съд не е длъжен да квалифицира служебно исквата претенция като такава по разпоредбата на договора, „стига приложимите разпоредби на националното право да не са пречка този съд да разгледа твърденията за нарушение на правото на Съюза в подкрепа на този иск.“

Съгласно чл.203, ал.3 АПК, нова разпоредба, приета с ДВ брой 94/2019г., по реда на тази глава –Глава единадесета „Производства за обезщетения“ по АПК, се разглеждат и исковите за обезщетения за вреди причинени от достатъчно съществено нарушение на правото на ЕС, като за имуществената отговорност и за допустимостта на иска се прилагат стандартите на извъндоговорната отговорност на държавата за нарушение на правото на ЕС. По реда на производството за обезщетения по АПК, се разглеждат и исковите за обезщетения за вреди, причинени от достатъчно съществено нарушение на правото на Европейския съюз, като за имуществената отговорност и за допустимостта на иска се прилагат стандартите на извъндоговорната отговорност на държавата за нарушение на правото на Европейския съюз - чл.203, ал.3 АПК.

Отговорността на държавата за вреди от незаконосъобразни актове, действия и бездействия при или по повод административна дейност, съответства на отговорността, уредена по правото на ЕС в чл.340, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз. По силата на същата разпоредба, в случай на извъндоговорна отговорност Съюзът в съответствие с основните принципи на правото, които са общи за държавите членки, е длъжен да поправи вредите, причинени от неговите институции или служители при изпълнението на техните задължения.

Следователно, приложимите разпоредби на националното право не са пречка настоящият съд да разгледа твърденията за нарушение на правото на ЕС, като съдът следва да приложи стандартите за извъндоговорната отговорност на ЕС. Извъндоговорната отговорност по правото на ЕС за вреди се подчинява на определени условия, установени чрез тълкуване на правото на ЕС от Съда на ЕС, най-общо следните:

Според практиката на Съда, с оглед на гарантиране на правната сигурност и на доброто правораздаване, за да са допустими исквата молба или жалбата, е необходимо съществените правни и фактически обстоятелства, на които те се основават, да следват поне обобщено, но по логичен и разбираем начин от текста на самата искова молба или жалба. По-конкретно, за да бъдат изпълнени тези изисквания, искова молба или жалба, целяща поправяне на вреди, за които се твърди, че са причинени от институция на Съюза, трябва да съдържа данни, които позволяват да се определят действията на институцията, на които ищецът или жалбоподателят се позовава срещу нея,

причините, поради които той счита, че съществува причинно-следствена връзка между тези действия, и вредата, която твърди, че е понесъл, както и характерът и размерът на тази вреда (вж. решение от 7 октомври 2015 г., Accorinti и др./ЕЦБ, -79/13, EU:T:2015:756, т. 53 и цитираната съдебна практика).

По основанията, въз основа на които е допустимо да бъде ангажирана извъндоговорната отговорност за вреди по правото на ЕС :

Съгласно постоянната съдебна практика за ангажирането на извъндоговорната отговорност на Съюза за неправомерно поведение на неговите органи, по смисъла на горепосочената разпоредба, трябва кумулативно да са налице три условия, а именно неправомерност на поведението, в което се упреква институцията, наличие на вреда и на причинно-следствена връзка между твърдяното поведение и претендираната вреда – така решенията по делата Bergadem и Gouri/Комисия, C-35/98P,EU:C:2000:361,т.39-42, FIAM и др./Съвет и Комисия, C-120/06P и C-121/06P, EU:C:2008:476,т.106 и т.164-166; Evropaiki Dynamiki / Комисия, T-297/12, EU:T:2014:888, т.28.

Също според съдебната практика, условието неправомерното поведение на институция, изисква да е установено достатъчно съществено нарушение на правна норма, която има за цел да се предоставят права на частноправни субекти –така решенията по делата Bergadem, т.42-43 и FIAM ,т.173, цитирани по-горе. Единствено неправомерно поведение на институция, което води до подобно достатъчно съществено нарушение, може да ангажира отговорността на Съюза. Решаващият критерий, за да се приеме, че нарушението на правото на Съюза е достатъчно съществено, е наличието на явно и сериозно несъблюдаване от институция на границите, които са наложени на нейното право на преценка - така решението по делото Bergadem, т.43 цитирано по-горе. Според Съда на ЕС, режимът в областта на извъндоговорната отговорност на Съюза взема предвид по-конкретно сложността на ситуациите, които трябва да се уредят, трудностите, свързани с прилагането или тълкуването на правните текстове, и по-специално свободата на преценка, с която разполага авторът на оспорвания акт – така решенията по делата Bergadem,т.40, цитирано по-горе, Комисия /Самар и Tico, C-312/00 P, EU:C:2002:736,т.52; Комисия/F. M., C-472/00, EU:C:2003:399,т.24.

По отношение на условието за наличие на вреда, отговорността на Съюза може да бъде ангажирана само ако ищецът наистина е претърпял „реална и сигурна“ вреда. В тази връзка ищецът е длъжен да представи убедителни доказателства пред съда на Съюза, за да се установят наличието и размерът на подобна вреда (така в решенията по делата SELEX Sistemi integral / Комисия, C-481/07P, EU:C:2009:461,т.36; Idromacchine и др./Комисия, T-88/09, EU:T:2011:641,т.25.

Що се отнася до условието за наличие на причинно-следствена връзка, то е изпълнено, когато съществува непосредствена връзка като между причина и следствие между допуснатата от въпросната институция неправомерност и претендираната вреда — връзка, която ищецът трябва да докаже. Съюзът може да носи отговорност само за вреди, произтичащи достатъчно пряко от неправомерното поведение на съответната институция – решението по

делото Yedae Tarim ve Otomotiv Sanayi ve Ticeret/Съвет и Комисия, C-255/06, EU:C:2007:414, т.61.

Основанията за отговорност за вреди от нарушение на правото на ЕС са припомнени и по т.113 от решението по преюдициално дело C-501/18 от Съда на ЕС: "увредените частноправни субекти имат право на обезщетение при наличието на три условия, а именно: предмет на нарушената правна норма на Съюза да е предоставянето на права на частноправните субекти, нарушението на нормата да е достатъчно съществено и да съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната от частноправните субекти вреда."

Що се касае до допустимостта на процесния иск, относно изискването вредата да е действителна и сигурна, във връзка с отговора по т.5 от диспозитива на решението по преюдициално дело C-501/18 Съдът на ЕС, във връзка с иск като процесния - т.124 -126 от решението, Съдът на ЕС е попосочил, че тъй като обезщетението за вреди на частноправни субекти от нарушения на правото на Съюза трябва да бъде равностойно на претърпяната вреда, така че да осигури ефективна защита на правата им, националните съдилища имат основание да следят за това защитата на гарантираните от правния ред на Съюза права да не води до неоснователно обогатяване на оправомощените лица (т.125 от цитираното решение). Съдът припомня в т.126 от решението, че правото на обезщетение за вреди, причинени на частноправни субекти от нарушения на правото на ЕС, следва да дава възможност за предявяване на иск за отговорност, основаващ се на настъпването на непосредствено предстоящи и предвидими в достатъчна степен на сигурност щети, дори ако точният размер на увреждането все още не може да бъде изчислен.

Що се касае до условието по националното право, актовете на БНБ, от които ищецът счита, че търпи вреди, да са отменени като незаконосъобразни по предвидения за това ред - чл.204, ал.1 АПК, при идентични обстоятелства, като тези на ищеца по делото - вложителите нямат правен интерес да ги оспорват и същите са влезли в сила, по същото преюдициално дело по т.120 от решението и от отговора по т.5 от диспозитива е дадено тълкуване, че подобно условие може да затрудни прекомерно получаването на обезщетение за вредите, когато на практика няма възможност за отмяната на действието или бездействието, от което са настъпили вредите или тази възможност е силно ограничена и следователно не е разумно да се налага такова условие на увреденото лице.

На основание отговора по 5-ти въпрос от диспозитива на решението по преюдициално дело C-501/18, доколкото ищецът твърди конкретен размер на вредите, представляващ негово безспорно вземане от кредитна институция, както и даденото тълкуване за недопустимост на изискването актовете на БНБ, от които се твърди, че произтичат вредите, да са отменени по надлежния ред, то искът следва да се приеме за допустим.

Съгласно указанията на касационната инстанция, съдът да разгледа въпроса дали БНБ е следвало да приеме чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19, респективно по чл.20, ал.1, т.2 ЗТВБ и кога е следвало да направи това, както и дали нормата на директивата има пряко

действие:

На първо място следва да се посочи, че чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19, изключва всякаква връзка между решението за установяването на неналичност на депозитите в проблемна кредитна институция и издаването на решение за отнемане на лиценз на същата институция. Отговорът на втори въпрос от диспозитива на решението по делото ВТ, С-501/18 на СЕС е категоричен, че разпоредбите на член 1, точка 3, подточка i) във връзка с разпоредбите на член 7, параграф 6 и член 10, параграф 1 от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, че не допускат национална правна уредба или договорна клауза, съгласно която депозит в кредитна институция, чиито плащания са преустановени, става изискуем едва след като компетентният орган отнеме издадения на тази институция банков лиценз.

Нарушението на нормата на директивата не може да се извежда от непредвидени в нея основания, няма връзка между решението на БНБ за отнемане на лиценза на банката и нормата на директивата. Този извод следва категорично от постановеното СЕС с решението по делото ВТ, С-501/18 във връзка с препоръката на ЕБО, а именно:

Препоръка ЕВА/REC/2014/02 на Европейския банков орган от 17 октомври 2014 година към Българска народна банка и Фонда за гарантиране на влоговете в банките относно необходимите действия за спазване на Директива 94/19/ЕО е **невалидна, доколкото приравнява решението на Българска народна банка да постави Корпоративна търговска банка АД под специален надзор и да преустанови изпълнението на задълженията ѝ, на установяване на неналичността на депозитите по смисъла на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14.**

На следващо място, издаването на решение за отнемането на лиценза на търговска банка представлява правомощие на БНБ за надзор над дейността на лицензираните банки в страната. Съдът на ЕС също е категоричен, че вложителите не могат да търсят вреди от слаб надзор или неупражнено надзорно правомощие от националната банка. Цитираната от настоящия съд съдебна практика за недопустимостта да се търсят вреди от вложителите от неупражнен надзор от централната банка, е потвърдена като относима и в казус като процесния - т.57 и т.58 от мотивите на решението по делото ВТ, С-501/18 на СЕС:

" 57. В този контекст Съдът вече е уточнил в решение от 12 октомври 2004 г., Р. и др. (С- 222/02, ЕУ:С:2004:606, т. 50 и 51), че след като предвидената в Директива 94/19 компенсация на вложителите в случай на неналичност на техните депозити е гарантирана, тази директива не дава на вложителите права, по силата на които да ангажират отговорността на държавата на основание на правото на Съюза, когато депозитите им не са налични поради слаб надзор от страна на компетентните национални органи.
58 Не води до различен извод изтъкнатото от ищцата в главното производство обстоятелство, че кредитната институция, по делото, по което е постановено цитираното в предходната точка решение, не участва в схемата за гарантиране на депозитите, за разлика от кредитната институция по настоящото дело."

С втората част от отговора на първия въпрос решението по делото ВТ, С-501/18 на СЕС е потвърдил цитиранат от настоящия състав на съда в прекратителното определение съдебна практика, според която норми на директивата за гарантиране на депозитите не дават право на иск за вреди като процесния - за забавено изплащане на депозитите или поради слаб надзор:

" член 7, параграф 6 от същата директива, изменена с Директива 2009/14, не дава основание да се счита, че посоченият вложител има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавеното изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция, чиито депозити са станали неналични."

Също съгласно указанията на касационната инстанция дали правилото по чл.79, ал.8 от Закона за кредитните институции относно отговорността

на БНБ само за вреди от умишлено поведение, съставлява ограничение за отговорността на БНБ и дали въвежда друг ред за обезщетяване, настоящият състав на съда намира, че отговорът на тези въпроси е отрицателен и е даден с отговора на пети въпрос , второто тире от диспозитива на решението по делото ВТ, С-501/18 на СЕС:

5) Правото на Съюза, и по-специално принципът на отговорност на държавите членки за вреди, причинени на частноправни субекти от нарушаването на правото на Съюза, както и принципите на равностойност и на ефективност, трябва да се тълкува в смисъл, че:

-(...)

– не допуска национална правна уредба, която обвързва правото на частноправните субекти да получат обезщетение за вредите от нарушаването на правото на Съюза с условието вредата да е причинена умишлено от съответния национален орган,

-(...).

Тъй като касационната инстанция в Определение №3397/21.03.2017г. по адм.д. дело 2821/2017г. на ВАС вече е приела, че посочените въпроси са по основателността на иска, съдът следва да постанови отхвърлянето на исковата претенция за вреди на основание, че БНБ не е издала решение за отнемане на лиценза на К. в определения в чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19 срок, както и да остави неприложена в казуса по делото, като недопустима от правото на ЕС, разпоредбата на чл.79, ал.8 ЗКИ.

По указанията на касационната инстанция съдът да разгледа въпроса за компетентността на УС на БНБ да издаде акт на основание чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2014/ 49, тоест за установяване на неличността на депозитите в кредитна институция, и в какъв срок, има ли разпоредбата на директивата пряко действие, съдът съобрази следното:

Ответникът претендира, че такава компетентност не е изрично предвидена по националното право, нито е регламентирано понятието „неналичен депозит“, спрямо кредитните институции през исковия период УС на БНБ имал само надзорни правомощия. Ищецът претендира, че УС на БНБ има компетентност да издаде акт на основание нормата на директивата – за неличност на депозитите, което обосновава с възложените публично-правни функции на БНБ главната от които е да поддържа ценовата стабилност, наред с която бил възложен и надзорът на кредитните институции, действа като орган, носител на административни правомощия. По въпроса дали БНБ е компетентният орган да установи неличност на депозити в кредитна институция, СЕС е дал следните насоки:

По Решение от 4 октомври 2018 г. по Дело С-571/16, К., ECLI:EU:C:2018:807

-По т. 2 от диспозитива на решението – за установяване на депозитите с изричен акт, без да се извежда от други актове като решение за поставяне под специален надзор: „2. Член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, трябва да се тълкува в смисъл, че неличността на депозитите по смисъла на тази разпоредба трябва да се установи с изричен акт на компетентния национален орган и не може да бъде извеждана от други актове, като решението на Българската народна банка, с което Корпоративна търговска банка е поставена под специален надзор, нито презумирана въз основа на обстоятелства като тези в главното производство.“

-По т. 71 от мотивите, формирали отговорът на този въпрос СЕС е посочил, че член 1, точка 3 подточка i) от Директива 94/19 само посочва обстоятелствата,

при които компетентните органи са длъжни да установят, че депозитите са неналични. С отговорът на първи въпрос по същото решение, че установяването на неналичността на депозитите не зависи от неплатежоспособността на КИ и от отнемането на нейния банков лиценз, и отклоняването от предвидените в тази разпоредба срокове за установяване на неналичността и за изплащане на депозитите по съображение, че е необходимо кредитна институция да бъде поставена под специален надзор.

В Решение от 25 март 2021 г. по Дело C-501/18, БТ, ECLI:EU:C:2021:249

-По т. 63 от решението, са обобщени съображения по делото К., относими към установяването на неналичност на депозити:

-По т. 63 от решението, са обобщени съображения по делото К., относими към установяването на неналичност на депозити:

Както изрично следва от текста на член 1, точка 3, подточка i), първа алинея от Директива 94/19, необходимо и достатъчно условие, за да се установи неналичността на депозит, който е дължим и изискуем, е по виждане на компетентния орган дадена кредитна институция да изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и да не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи (...). Освен това максималният петдневен срок, даден на компетентния орган, за да изпълни безусловното и достатъчно точно задължение да установи неналичността, е съгласно самия член 1, точка 3, подточка i), втора алинея от тази директива императивен и никаква възможност за дерогиране на този срок не е предвидена в някоя от останалите разпоредби на посочената директива (...). Така от текста на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 следва, че тази разпоредба предвижда безусловно и достатъчно точно задължение, поради което предоставя права на частноправните субекти, и следователно съдържа норма с директен ефект (.....).“

По т. 64 от решението, са посочени депозитите, които следва да бъдат взети предвид при преценката за неналичен депозит

„66. (...), депозитът, който не е дължим, нито платим, съгласно приложимите законови и договорни условия, не може да се взема предвид от компетентния орган, за да се установи неналичност на депозитите по смисъла на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, но същевременно, от момента, в който компетентният орган установи неналичността на депозитите в съответната кредитна институция, такъв депозит трябва да се разглежда, по силата на същата разпоредба, като подлежащ на изплащане депозит.“

-По т. т. 62 от решението по дело C-501/18 на СЕС са припомнени условията по член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, определящи установяването на неналичен депозит: понятието „неналичен депозит“ по смисъла тази директива означава „депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно [законовите] и договорни условия, приложими към него“, когато не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила дължими и изискуеми депозити, компетентни органи са установили, че по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, тази

„кредитна институция изглежда неспособна за момента [...] да изплати депозита и, че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи“.

Съгласно в относимата редакция към октомври 2014 г., съгласно указанията на СЕС, идентично и към юни 2014г., член 36, ал.2 ЗКИ предвижда, че : „(2) *Българската народна банка задължително отнема издадения лиценз на банка поради неплатежоспособност, когато:*

1.не изпълнява повече от 7 работни дни свое изискуемо парично задължение, ако това е пряко свързано с финансовото състояние на банката и по преценка на БНБ не може да се очаква изплащане на изискуемите парични задължения в приемлив период от време, или

(3) Решението по ал. 2 се взема от БНБ до 5 работни дни от установяване на неплатежоспособността.“

Срокът за вземане на решението и невъзможността за изплащане на задълженията в близък / приемлив период от време, връзката на невъзможността за плащане с финансовото състояние на банката, като условия по директивата и националната норма съвпадат. Не съвпадат условията, свързани с неизпълнението на паричното задължение, които следва да бъдат преценени.

-условието по чл. 36, ал.2 т.1 ЗКИ - неизпълнение на изискуемо парично задължение повече от 7 дни,

-неизпълнение съгласно законовите и договорни условия, приложими към него (депозита), с уточнението, че се касае за всички изискуеми депозити.

В случая националният законодател е установил минимален срок на неизпълнение – повече от 7 дни, какъвто срок не е предвиден в директивата. Съществуването на такъв срок би означавало, че вложителите следва да търпят предвидено в закона неизпълнение от страна на банката, тъй като едва тогава започва да тече срок от 5 дни за вземане на решението за отнемане на лиценза. Съществуването на минимален срок на неизпълнение – „не по-малко от 7 дни“, противоречи на изискването по директивата компетентният орган да установи неналичността на депозитите възможно най-скоро и не по-късно от 5 дни след като се е уверила за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити.

Изискването по националното право вложителите да търпят най-малкото 7 дни неизпълнение от страна на банката, не транспонира условие по директивата, опорочава изискването за срока по директивата, в който следва да се установи неналичността – т. 60 и 61 от решението по делото К..

Следователно, решението, което УС на БНБ е компетентен да приеме по чл.36, ал.2, т.1 ЗКИ, не съответства на актът, който компетентният орган следва да издаде за да установи неналичност на депозити в банка, съгласно член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19.

В т.99 от решението по делото К. съдът е посочил, че свободата на преценка, която член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 оставя на държавите членки, е във връзка с определянето на органа, компетентен да установява неналичността на депозитите, а на последния – свобода на преценка във връзка с определянето на финансовото положение на съответната кредитна институция. Всички останали условия, свързани с

определянето на неналичността на депозитите са установени в разпоредбата на директивата.

Що се касае до въпроса дали УС на БНБ има компетентност по националното право да установи неналичността на депозитите, на основание нормата на директивата, отговорът според настоящият съд следва да бъде положителен, но по съображения, различни от издаването на актове и възложени правомощия, свързани с установяване на неплатежоспособност или прилагането на мерки за специален надзор спрямо кредитни институции, които са неотнормирани, според приетото от СЕС в цитираните две решения, в това число.

На първо място, БНБ е единственият орган към 20.06.2014г., на който законодателят е възложил правомощие да защитава интересите на вложителите в банките. Така съгласно чл. 2, ал.6 от Закона за БНБ: "Българската народна банка регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защита интересите на вложителите." Действително, в националното законодателство не е предвидено изрично УС на БНБ да издаде решение за установяване на неналичността на депозитите, нито понятието „неналичен депозит“. Обаче в чл. 16, в "т. 17. разглежда и решава други въпроси от дейността на банката." Тази разпоредба урежда така наречената "имплицитна" или "подразбираща се компетентност", която в правото на ЕС е установена с решението на Съда на ЕС по делото AETR, тоест, възложената компетентност предоставя на съответната институцията и правомощието да предприема всички действия и актове, необходими за постигането на целта, заради която е предоставена съответната компетентност.

От правото на ЕС и с цел защита на вложителите произтича задължение за издаването на решение за неналичност на депозитите, като без съмнение, на основание предоставената компетентност по чл.2, ал.6 ЗБНБ, УС на БНБ е органът, който е следва да разгледа и реши дали в конкретната ситуация с К. следва да бъде издадено решение по чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19. Такова решение не е издадено.

Възникнало ли е обаче задължението за издаването му за УС на БНБ, на основание обстоятелствата за К. АД (н) за спрени плащания, установени още на 20.06.2014 г. поради липса на ликвидност. В случая установяването, че съответната кредитна институция е неспособна да изплати депозита, е установено от органи на самата банка, за което е информиран УС на БНБ на 20.06.2014 г. Обстоятелството, че не съществува близка перспектива да се изплати депозита, също е възможно да бъде по преценка на органи на кредитната институция.

Забраната за извършването на всички банкови операции, с Решение № 73/20.06.2014 г. на УС на БНБ, е постановено за срок от 3 месеца. Този срок представлява и положителен отговор на въпроса за преценката на БНБ, че не съществува близка перспектива К. АД (н) да изпълнява задълженията си за плащане. Допълнителен аргумент в тази насока са мотивите на решението на УС на БНБ за удължаването на срока на особения надзор – Решение № 114/16.09.2014 г., дори и в обхвата, посочен в мотивите на Решение № 138/2014 г. за отнемането на лиценза на банката. Така (л.58 и 59 от делото),

видно от мотивите на решението за продължаване на особения надзор: „банката продължавала да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и другите кредитори (задълженията са в размер общо на 6 227 521 хил. лв. към м. септември 2014г.)”.

Следователно, УС на БНБ е разполагал с всички данни да определи депозитите в К. като "неналични" още на 20.06.2014 г. В подкрепа на този извод е и обстоятелството, че след като е уведомена от К. за нейните финансови затруднения и проблеми с ликвидността, БНБ я поставя под специален надзор заради опасност от неплатежеспособност и решава да преустанови всички плащания и операции на К.. Така надзорните мерки по отношение на К. свидетелстват за съмненията, които БНБ е изпитвала, предвид финансовото положение на К., относно способността ѝ да изплати депозитите в кратък срок. Освен това решението на БНБ за преустановяване на плащанията и операциите на К. е пречатвало последната да изплати депозитите. (точка 109 от решението по делото К. на СЕС).

По силата на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 БНБ разполага с определена свобода на преценка, за да установи дали депозитите в кредитна институция са неналични, тази свобода на преценка се упражнява в определена рамка. Ако условията, посочени в член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 са изпълнени, компетентният национален орган е длъжен в императивния петдневен срок да установи, че депозитите са неналични.

Второто изречение на чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19 определя задължението и срокът за издаването на решението за установяването на неналичните депозити. Относима е действащата редакция, приета с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 година за изменение на Директива 94/19/ЕО относно схемите за гарантиране на депозити по отношение на гарантирания размер и срока за изплащане, според която в член 1, точка 3, подточка i) втората алинея се заменя със следното:

„Компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми; “.

Следователно, най-късно до 25 юни 2014 г. включително, за УС на БНБ, на основание чл.16, т.17 ЗБНБ във връзка с чл.2, ал.6 от същия закон, е възникнало задължение и е следвало да издаде решението за установяването на неналичността на депозитите, на основание условията, предвидени в чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19.

Не може да бъде възприета тезата на ответника, че не е предвидено правомощие на УС на БНБ да установява неналичността на депозити в кредитна институция на основание защита на потребителите. След като чл.16, т.17 ЗБНБ предвижда общо правомощие за УС на БНБ да издава и други, извън изрично изброените решения, но свързани с дейността на банката, то самият законодател не е ограничил компетентността на УС на БНБ само до изрично и изчерпателно изброени в тази разпоредба, което не нарушава принципа за законоустановеност на правомощията на националната

централна банка. Препращането от законодателя към дейността на банката позволява във всеки конкретен случай да се прецени има ли предоставена компетентност да издаде конкретен акт.

В случая чл.16, т.17 от ЗБНБ е правното основание за издаването на решение от УС на БНБ, по задължение, произтичащо от правото на ЕС, свързано с дейността на банката. Безспорно националното право определя, че дейността на банката включва защитата на вложителите - чл.2, ал.6 ЗБНБ, а чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14/ЕО, предвижда задължение за издаването на решение в защита на вложителите.

В случай, че такова решение е издадено, съгласно приетото по т. 69 от решението по делото БВ, и вложител, чийто депозит не е нито дължим нито изискуеми, съгласно приложимите законови и договорни условия, може да претендира изплащане на гарантирания депозит.

В случая чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19 е транспониран неправилно, тъй като националното право определя, че само от решението за отнемането на банковия лиценз на кредитна институция и в определен срок от издаването му, националната схема за гарантиране на депозитите - ФГВБ, има задължение да започне изплащане (т.70 от решението по делото БВ, С-501/18 на СЕС).

Съгласно приетото по т. 71 от решението по делото БВ, С-501/18 на СЕС, когато от гледна точка на съдържанието си разпоредбите на директивата са безусловни и достатъчно точни, честноправните субекти могат пред националните съдилища да ги противопоставят на държавата, ако тя не ги е транспонирала или транспонирането е неправилно. С второто изречение от същата точка, съдът обаче посочва, че ако разпоредбите на директива са безусловни и достатъчно точни, частноправните субекти могат да ги противопоставят не само срещу държава членка и на всички органи от нейната администрация, но и на лица, които се отличават от частноправните субекти и трябва да бъдат приравнени на държавата било защото са публичноправни юридически лица, които са част от държавата в широк мисъл било защото са контролирани и зависими от публичен орган, било защото са натоварени от такъв орган да изпълняват задача в обществен интерес и за тази цел са им възложени изключителни правомощия.

На УС на БНБ са възложени изключителни правомощия, както по отношение на кредитните институции, така и по отношение на паричната политика и системите за плащане, така и по отношение на защитата на вложителите. Без съмнение, неправилното транспониране на чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19, има връзка с дейността на УС на БНБ - чл.2, ал.6 ЗБНБ и поради това може да бъде противопоставено, ищецът е допустимо да се позове на разпоредбата на директивата срещу УС на БНБ за да търси отговорност за вреди от нарушение на правото на ЕС.

От цитираната съдебна практика на СЕС е безспорно, че член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, който определя условията за установяването на неналичност на депозитите, е норма от правото на Съюза, която има за предмет предоставянето на права на частноправните субекти, а целта на Директива 94/19 е да се защитят вложителите. Също установяването на

неналичността на депозитите се отразява пряко върху правното положение на вложителя, тъй като задейства механизма за гарантиране на депозитите и съответно изплащането на същите на вложителите.

Също условието за наличие на достатъчно съществено нарушение на правото на Съюза предполага явно и значително неспазване от държавата членка на границите, които са наложени на нейното право на преценка. Факторите, които трябва да се вземат под внимание - решение от 5 март 1996 г., *B. du rksheur и Factortame*, С- 46/93 и С- 48/93, ЕУ:С:1996:79, т. 56, са по-конкретно:

- степента на яснота и прецизност на нарушената правна норма,
- обхватът на свободата на преценка, която нарушената норма предоставя на националните органи,
- извинимият или неизвиним характер на евентуална грешка при прилагане на правото,
- умишленият или неумишлен характер на допуснатото нарушение или причиненото увреждане, или още обстоятелството, че с поведението си институцията на Европейския съюз може да е допринесла за неприемането, приемането или запазването в разрез с правото на Съюза на определени национални мерки или практики.

При преценка на посочените обстоятелства следва, че член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, е достатъчно ясна и безусловна, като оставя на държавите членки само свобода на преценка във връзка с определянето на органа, компетентен да установява неналичността на депозитите, а на последния - свобода на преценка във връзка с определяне на финансовото положение на кредитната институция. При тези обстоятелства, нито се касае до грешка, нито до извиним характер на нарушението от страна на УС на БНБ.

При така изложеното, по делото се доказва първите две предпоставки за ангажирането на отговорността на държава-членка за вреди от нарушение на правото на ЕС, а именно:

- 1. От УС на БНБ е допуснато нарушение на член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19 - норма по правото на ЕС, която предоставя права на частноправните субекти - вложители в кредитна институция, поради което ищецът в качеството си на вложител, е допустимо да се позове на нарушението срещу БНБ пред съда и да търси отговорност за вреди от нарушението.**
- 2. Нарушението е достатъчно съществено.**

По третото условие за ангажиране на отговорността на държавата за вреди от нарушаването на правото на ЕС - претърпяната вреда от нарушението, довело до забавено изплащане на гарантираните депозити, икоят овреда се претендира в размер на законната лихва за определен период върху размера на гарантираните депозити, да е в пряка причинна връзка с нарушението на правото на ЕС, съдът съборази следното:

Член 7, параграф 6 от Директива 94/19/ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в

него право на вложителя да получи компенсация обхваща единствено изплащането от схемата за гарантиране на депозитите на неналичните депозити на този вложител до размера, определен в член 7, параграф 1а от тази директива, изменена с Директива 2009/14, (...) член 7, параграф 6 от същата директива, изменена с Директива 2009/14, не дава основание да се счита, че посоченият вложител има право на обезщетение за вредата, причинена поради забавеното изплащане на гарантирания размер на всички негови депозити или поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция, чиито депозити са станали неналични.

Видно е, че процесната претенция се свежда до заплащането на законната лихва за забавено изплащане на гарантирания размер на депозитите на ищеца.

Този въпрос се свежда до преценката дали е допустимо ищецът в качеството му на вложител в К. да претендира заплащането на законната лихва като обезщетение от установеното незаконосъобразно бездействие на УС на БНБ, тъй като ищецът не претендира и не изтъква данни в исковата молба или уточнение към нея за конкретни обстоятелства за намаление на имуществото му, освен преценката му, че за забавеното изпълнение на парично задължение се дължи законната лихва - вредите в минимален размер.

В т.49 от мотивите на решението по преюдициално дело C-501/18 и т.1 от диспозитива му е посочено, че член 7, параграф 6 от Директива 94/19 следва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него право на вложителя да получи компенсация обхваща единствено изплащането от схемата за гарантиране на депозитите на неналичните депозити на този вложител до определения в член 7, параграф 1а от тази директива размер. В т. 53 – 57 от решението е прието, че задължение на държавата е да уреди схеми за гарантиране на депозити с минимално равнище на покритие от 100 000 Е. за всеки вложител, като това изплащане следва да стане в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи са установили неналичността на депозита. Изрично е посочено в решението, че както следва от 24 съображение от преамбюла ѝ, че Директива 94/19 не може да доведе до отговорност на държавите членки или техните компетентни органи по отношение на вложителите, ако те са осигурили официалното въвеждане и признаване на една или повече схеми за гарантиране на депозитите или на самите кредитни институции и са осигурили компенсирането или защитата на вложителите съгласно условията, предписани от посочената директива, защото директивата не дава на вложителите права, по силата на които да ангажират отговорността на държавата на основание на правото на Съюза, когато депозитите им не са налични поради слаб надзор от страна на компетентните национални органи.

Следователно, по правото на ЕС отговорността на държавите членки към вложителите в кредитни институции е уредена единствено в чл.7 от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на съвета от 11 март 2009 година, изменена с Директива 2009/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 година. Тази отговорност не предвижда задължение за лихва при забавено изплащане на гарантираните депозити от съответната схема.

Идентично, по националното право ищецът няма право на законна лихва като обезщетение за забавено плащане на гарантирания размер на депозита му от ФГВБ, поради изричната забрана за това по националното право, въведена с чл. 24, ал.2 от ЗГВБ от 1998г. (отменен) в сила към фактите по делото. Съгласно първата алинея от разпоредбата, фондът се суброгира в задълженията на банките към вложителите, но втората алинея предвижда, че Фондът не дължи лихви.

От страна на ищеца се претендира, че според българският закон при паричните притежания обективният измерител на стойността на нарушеното право е законната лихва по чл.86, ЗЗД. На основание, че съгласно чл.7, параграф 1, от Директива 94/19 ЕО, вложителят има право да получи гарантирания размер на депозита се извежда, че всяко неизпълнение на парично задължение е забавено изпълнение и може да породи претенция за заплащане на закъснителни вреди. В случая за държавата било възникнало парично задължение, което не било изпълнено в срока, предвиден в директивата, а при неизпълнение на парично задължение, кредиторът винаги имал право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата.

Следва да се подчертае, че предвиденото за законната лихва по чл.86, ал.2 ЗЗД, съответства на Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки, която съгласно чл. 1 се ограничава до борбата със забавата на плащане по търговски сделки и се прилага за всички плащания, извършвани като възнаграждение за търговски сделки - параграфи 1 и 2 от разпоредбата, прилага се и за свободните професии, но не и за потребителите на услуги, каквито са клиентите на търговските банки – потребители на финансови услуги. Понятието търговски сделки, дефинирано в член 2, параграфи 1 и 3 определя търговски сделки само като такива между предприятие, или предприятия и държавни органи, които водят до доставка на стоки или предоставянето на услуги, а предприятие означава всяка организация, различна от публичен орган, участваща в упражняването на независима икономическа или професионална дейност, дори когато тази дейност се упражнява само от едно лице. Откриването на сметка за депозит срещу лихва не съставлява независима икономическа дейност за кредитната институция. Видно от съображение 8 от преамбюла на директивата, обхватът ѝ се ограничава до плащанията като възнаграждение по търговски сделки, второто изречение предвижда изключването на сделките, извършвани с потребителите и лихвите по други видове плащания, например плащанията, извършвани в рамките на обезщетенията за щети, включително тези, извършвани от застрахователните компании. Следователно, директивата не се прилага за сделките между търговец и потребител на услуги, каквито са вложителите в кредитните институции.

Именно тази директива определя в чл.2, т. 5 "лихва за забава на плащане", като законна лихва за забава на плащане на процент, който е равен на сумата на основния лихвен процент и най-малко осем процентни пункта. Дефинирано е и понятието за "основен лихвен процент". Съгласно чл.12 от Директива

2011/7/ЕС, до 16 март 2013г. държавите членки е следвало да приемат необходимите разпоредби, за да се съобразят с членове 1-8 и 10, а с член 13 от директивата се отменя Директива 2000/35/ЕО, считано от 16 март 2013 г., без да се засягат задълженията на държавите-членки относно срока за транспонирането ѝ в националното право и прилагането ѝ. Следва да се посочи, че цитираните правни положения до тук са идентични и в двете директиви – относно предметния обхват и изключването на определени категории задължения, както и по отношение на определянето на законната лихва. Видно от таблицата за съответствие между двете директиви, новата директива засяга единствено в чл.4 сделките между търговци и държавни органи.

Българската държава транспонира Директива 2011/7/ЕС едва с приемането на Постановление №426 от 18 декември 2014г. за определянето на размера на законната лихва по просрочени парични задължения, в сила от 01.01.2015г., обнародвано ДВ брой 106/23.12.2014г. Транспонирането на директивата е посочено изрично в параграф 1 от допълнителните разпоредби на постановлението, а в член единствен от него се определя годишният размер на законната лихва. Също с ПМС 426/2014 е прието на основание чл. 86, ал.2 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), и отменя ПМС № 100/2012 г. за определяне размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута (ДВ, бр. 42 от 2012 г.). Правилото по чл.294, ал.1 от Търговския закон, идентично както цитираните норми на директивата предвижда, че лихва се дължи между търговци. В рамковия договор и анекса, сключени между К. и ищеца, по силата на които същият има качеството на вложител в К., не могат да се квалифицират като договор между търговци.

Видно от Р. договор за платежни услуги, сключен между ищеца и К. – лист 17 от делото, правното основание е чл. 40, ал.2 от Закона за платежните услуги (отм.), като този закон в чл. 41, ал.1 урежда всички изисквания към съдържанието на договора за платежни услуги, сред които и уговарянето на лихвите, които банката дължи, което изискване е спазено чрез съдържанието на чл.4 от рамковия договор, който по същество препраща към Скала за стандартните лихвени проценти на банката към клиентите ѝ, неразделна част от Тарифата за лихвите, таксите и комисионните, които банката прилага при операции с клиенти.

От всичко изложено следва, че чл.86, ал.2 ЗЗД, както и при задължението за съобразено прилагане на нормите на Директива 2011/7/ЕС, не може да се изведе общо правило, че вложителите в кредитна институция, като кредитори с право на вземане от кредитната институция, при неплащане се прилага законната лихва. Аргумент за това е и обстоятелството, че Фондът се суброгира в задължението на кредитната институция към вложителите - чл.24, ал.1 ЗГВБ (отм.) а както предвижда втората алинея от разпоредбата, фондът не дължи лихви. Тази разпоредба е в съответствие с предвиденото изключване на потребителите от приложното поле на Директива 2011/7.

Аргумент, че законната лихва по чл.86, ал.2 ЗЗД е приложима за присъждането на обезщетения за вреди от дейност на публични органи, може да се изведе от националното право само в строго определени

хипотези, а не като общо правило. Тези хипотези са свързани със задължение за връщане на определена сума, постъпила по държавния бюджет, а сумата като част от него участва в разходите по бюджета. Видно от чл.129, ал.6 ДОПК, недължимо внесени или събрани суми, с изключение на задължителни осигурителни вноски, се връщат със законната лихва за изтеклия период, когато са внесени или събрани въз основа на акт на орган по приходите, а по арг. От ал.5 от същата разпоредба е видно, че се касае общо за публични държавни вземания (данъци, такси, имуществени санкции, установени, събрани или наложени от органите по приходите, незаконосъобразно отказани за възстановяване суми. В приложното поле на чл.129, ал.5 ДОПК не попадат гарантираните вземания на вложители от Фонда.

Що се касае до допустимостта да се кумулира договорна и законна лихва по националното право, следва да се посочи съдебната практика на ВКС - Решение № 93 от 27.10.2016 г. по т. д. № 1882/2015 г., Т. К., I Т. О. на ВКС, с което съдът се е произнесъл по правен въпрос: *"Допустимо ли е начисляването /кумулирането/ на наказателни лихви за забава и законна лихва за забава върху едно и също вземане, за един и същи период на забава в частност, когато вземането е преоформено по реда на ЗУНК, договорени до 31.12.1990 г."* при допълнителния критерий на т. 3 на чл. 280, ал. 1 ГПК – от значение за точното прилагане на закона и за развитието на правото. По поставения въпрос са изложени следните правни съображения:

„Обстоятелството, че отношенията между страните са уредени по специалния закон ЗУНК не изключва прилагането на разпоредбите на общия ЗЗД, доколкото прилагането им не е изключено от специалния закон.

В правната теория, в зависимост от юридическия факт, който поражда задължението, лихвите се определят на законна и договорна лихва, като последната може да бъде възнаградителна или обезщетителна. Уговорената наказателна лихва, освен обезщетителна функция има и обезпечителна функция - определение № 591/18.07.2011 г., ч.т.д. № 47/2011 г. на ВКС, ТК, II т.о./ В този случай наказателната лихва служи за обезщетение на причинените на кредитора вреди от забавеното изпълнение на паричното задължение за главница. Разпоредбата на чл. 86, ал. 1 ЗЗД урежда последиците от неизпълнението на всяко изискуемо парично задължение, когато страните не са уговорили друго. Кредиторът има право на законна мораторна лихва срещу изпадналия в забава длъжник, без да е уговорена. Мораторната лихва по чл. 86, ал. 1 ЗЗД е само законна, като размерът ѝ се определя от Министерския съвет - чл. 86, ал. 2 ЗЗД, за разлика от договорната наказателна лихва, която може да бъде по - висока, равна или по - ниска от законната лихва.

При предявен иск за парично вземане ищецът има право освен на обезщетението по чл. 86, ал. 1 ЗЗД, да претендира и законна лихва върху непогасеното от длъжника вземане за периода след завеждане на делото до окончателното плащане. Законната лихва се дължи като законова последица от предявяването на иска за вземането и за да бъде присъдена, е достатъчно да бъде поискана от ищеца, т.е. не е нужно претенцията за заплащането ѝ да се индивидуализира по начина, характерен за иска по чл. 86, ал. 1 ЗЗД.

В правната теория и съдебна практика обаче се приема за недопустимо кумулирането на неустойка за забава на неизпълнение на парично задължение с обезщетение по чл. 86, ал. 1 ЗЗД за същото неизпълнение / така решение № 68/9.07.2012 г. т.д. № 450/2011 г. на ВКС, ТК, Іт.о., постановено по чл. 290 и сл. ГПК/. В този случай кредиторът неоснователно би се обогатил, а длъжникът ще претърпи двойна имуществена санкция за едно и също неизпълнение, с което би се нарушил принципът на позитивното право за недопускане неоснователно обогатяване на кредитора за сметка на длъжника. Този принцип не може да бъде изключен при договорите, сключени по ЗУНК, доколкото законът не съдържа разпоредба за кумулиране на наказателни лихви с мораторна законна лихва за възмездяване на вредите от забавено изпълнение на паричното задължение по кредита.

От горното следва, че когато страните са уговорили наказателна / мораторна / лихва за забавено изпълнение на парично задължение, съдът е длъжен да се съобрази с претенцията на кредитора, тъй като клаузата има силата на закон за тях. В този случай претенцията за мораторна законна лихва би била неоснователна, противното би довело до неоснователно обогатяване на кредитора.

Или отговорът на правния въпрос е, че е недопустимо кумулиране на наказателни лихви за забава и законна лихва за забава върху едно и също вземане, за един и същи период на забава и в частност, когато вземането по кредитите е преоформено по реда на ЗУНК, договорени до 31.12.1990 г.“

В казуса по делото по реда на чл.4 от Р. договор между ищеца и К. е договорена лихва, която банката изплаща на ищеца - договорен лихвен процент за депозитите до 30.06.2014 г., а за периода от 01.07.2014г. – в размерите, съгласно Решение №82/30.06.2014г. на УС на БНБ. По силата на чл.119, ал.5 (отм.) ЗКИ, законодателят е предвидил договорните лихви да бъдат начислявани при прилагането на надзорни мерки от страна на УС на БНБ. Следователно, ищецът по силата на закона получава договорна лихва, която в случая следва да се определи като мораторна или наказателна, доколкото касае период, в който банката не извършва банкова дейност. Договорната лихва би имала характер на възнаградителна лихва, когато е дължима в резултат от ползването на депозитната от сума за икономическата дейност на банката. В случая мораторната и възнаградителната лихва по силата на закона – чл.119, ал. 5 (отм.) ЗКИ, имат един и същ размер. Това обстоятелство не променя различният им характер, тъй като са различни юридическите факти, обусловили начисляването им.

Следователно, за процесния период, за вземането си за гарантирания размер на депозита, ищецът е получил договорна лихва, която има обезщетителен характер и съвпада с периода, през който поради незаконосъобразното бездействие на УС на БНБ, не е имал достъп до депозитите си. Именно в този смисъл, поради обезщетителният характер на тази лихва, размерът на полученото плащане, следва да бъде взет предвид по смисъла на т.114 от решението по делото К., както изисква СЕС - по отношение на твърдението за претърпяна вреда.

Присъждането на законната лихва като обезщетение за вреди от нарушаването на правото на ЕС, настоящият съд съобрази следното

На въпроса дали следва да се присъди на ищеца законната лихва като обезщетение за вреди от нарушаването на правото на ЕС, следва да се вземе предвид установеното в съдебната практиката на СЕС по този въпрос. Тя е обобщена в Заключението на генералния адвокат по дело C-336/13P, Европейска комисия срещу IPK I. — W. Tourism Marketing Consultants G., представено на 4 септември 2014 година, които обобщения са следните:

При анализа на съдебната практика се установява "принципа за разграничение между компенсаторни и мораторни лихви и основните произтичащи от него последици," (т.42), като самият принцип на разграничение, изведен в съдебната практика, е разгледан по т. 44-47 от заключението:

В решение Campolongo/Върховен орган (27/59 и 39/59, EU:C:1960:35), прави разграничение между:

-мораторните лихви, които определя като тези, които „по принцип представляват правно уредено начисляване и определяне на претърпяната вследствие забава при изпълнението на едно задължение вреда, забава, която следва да бъде констатирана чрез предварително отправена покана за изпълнение“, и

-компенсаторните лихви, които „се пораждат като обезщетение за вреди и лихви вследствие неизпълнение на дадено задължение без предварителна покана за изпълнение“, и чието „присъждане предполага вреда“. В този казус е поставен въпроса до каква степен длъжностно лице би могло да получи лихви върху надбавките и обезщетенията, които може да иска вследствие на отмяната на решението, с което е отказано приемането на оставката му. Според това съдебно решение искането за присъждане на лихви е следвало да бъде отхвърлено, но по различни съображения, в зависимост от това дали става въпрос за мораторни или за компенсаторни лихви. В първата хипотеза отхвърлянето се е наложило поради „липса на каквато и да е правна уредба“ на мораторните лихви в общностното право, докато във втората хипотеза отсъствието на доказателства или дори само на твърдения за вреди е довело до отхвърляне на искането за компенсаторни лихви.

2.В множество решения СЕС е извел процесуалните последици от разграничението, по-специално с оглед принципа на недопустимост на новопредявени искания - Решения Roumengous C./Комисия (158/79, EU:C:1985:2, т. 8—14), Amesz и др./Комисия (532/79, EU:C:1985:3, т. 11—17), Battaglia/Комисия (737/79, EU:C:1985:4, т. 6—13), Amman и др./Съвет (174/83, EU:C:1985:288, т. 13), Culmsee и др./ЕИСК (175/83, EU:C:1985:289, т. 13) и A. и др./Комисия (176/83, EU:C:1985:290, т. 19). В решение Комисия/Brazzelli Lualdi и др. (C- 136/92 P, EU:C:1994:211, постановено по дело за обезщетение за вреди, причинени на длъжностни лица или на служители на Съюза при изплащане на забавени възнаграждания, Съдът отново потвърждава принципа на това разграничение. В това отношение Съдът припомня, че се е наложило самият той да разграничи тези две категории лихви, по-специално за да постанови, въз основа на процесуалните елементи, присъщи на всяко от

делата, с които е сезиран, че исканията за компенсаторни лихви са били недопустими, докато тези за мораторни лихви са били допустими, но неоснователни. От това той достига до извода, че при тези условия не може да се счита, че разграничението не води началото си от съдебната практика(точка 35 от решението).

3.Решение Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38), постановено в рамките на иск за обезщетение, по начин, който вече е касически, отново утвърждава правилото, че „следва да се разграничават мораторните от компенсаторните лихви“(точка 55), от което Съдът достига до извода, че решение на Съда относно мораторните лихви не оказва влияние върху съдбата на компенсаторните лихви.

4.Според генералният адвокат, дадения в тези съдебни решения отговор има стойност на принцип, а определенията, дадени в решенията Campolongo/Върховен орган (EU:C:1960:35) и Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38), дават указания относно разграничението между компенсаторни и мораторни лихви.

5.Що се отнася до категорията "Компенсаторни лихви", е изведено следното: В съдебните спорове за обезщетенията целта на компенсаторните лихви е най-вече да поправят вредата, причинена от обезценяването на парите в периода след увреждащото събитие. Предвиждането на компенсаторни лихви в действителност покрива най-общо всички неблагоприятни последици от изтеклия период между настъпването на увреждащия факт и датата на оценяването му от страна на съда. Под това наименование могат да бъдат представени финансовата вреда вследствие на :

-невъзможността да се ползват печалбите от производствена дейност - решението по делото - Mulder и др./Съвет и Комисия, Решение от (EU:C:2000:38 или

-вследствие загуба на лихви поради невъзможност за влагане на дължимия размер в банка - Решение по делото Verti / Комисия (131/81, EU:C:1985:72, т. 16.)

" Тъй като са съставна част на вредата, естествено компенсаторните лихви намират правното си основание в принципите относно поправянето на вреди в рамките на извъндоговорната отговорност на Съюза. По силата на принципа на пълна обезвреда обезщетяването „има за цел да възстанови доколкото е възможно имущественото състояние на увреденото лице [...]. От това следва, че [...] трябва да бъде отчетено обезценяването на парите, настъпило след увреждащото събитие“ - решение Grifoni/Комисия (C- 308/87, EU:C:1994:38, т. 40 *Обезщетителната функция на компенсаторните лихви, от друга страна, води до две съществени последици според генералния адвокат:*

-На първо място, тя обяснява защо Съдът поставя присъждането им в зависимост от традиционните условия за прилагане на извъндоговорната отговорност на Съюза. Като се позовава на трайна съдебна практика, Съдът посочва, че е „важно ищецът да е изпълнил условията за извънсъдебна отговорност, за да може да претендира за присъждане на компенсаторни лихви“ - решение Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38, т. 50). Поправянето на вредите в рамките на извъндоговорната отговорност „има за

цел доколкото е възможно да възстанови имуществото на увреденото лице“ (Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38, т. 51). и „[с]ледователно, когато са изпълнени условията за извъндоговорна отговорност, неблагоприятните последици вследствие изтеклия период от време между настъпването на увреждащия факт и датата на плащане на обезщетението, не могат да бъдат пренебрегнати [...], доколкото следва да се отчита обезценяването на парите“ (Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38, т. 51).

На второ място, обезщетителният характер на компенсаторните лихви обяснява защо те по принцип се изчисляват в зависимост от действително претърпените от ищеца вреди, тоест като се вземе предвид процентът на инфлация през разглеждания период. Този принцип изглежда общоприет, макар че неговото конкретно прилагане води до различни резултати. Той изчислява размера на компенсаторните лихви, като се позовава на процента на инфлация, макар този процент да се счита за отправна точка, от която съдът може да се отклони в рамките на своята свобода на преценка относно размера на вредата. Така например в решение Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38), постановено по съединени дела C- 104/89 и C- 37/90, по първото дело Съдът приема, че ищите имат право да претендират лихви, „съответстващи на процента на инфлация за периода от датата на настъпване на вредата до постановяване на междинното решение“ (точка 220 от решението), вследствие на което добавя към обезщетението лихва в размер на 1,85 %, съответстваща на данните на Евростат и заключението на експерта, като изтъква още, че този лихвен процент изглежда „разумен и икономически оправдан“ (точка 221). По второто дело той установява, че според заключението от експертната група процентът на инфлация през разглеждания период е средно 1,2 %, и приема, че доколкото това изглежда „разумно и справедливо“, към дължимото обезщетение следва да се прибави компенсаторна лихва в размер на 1,5 % (точка 352).

6. Що се отнася до размера на мораторните лихви, в заключението е посочена следната съдебна практика на Съда на ЕС:

Съдът първоначално отказва присъждането на лихви за забава поради „липса на каквато и да е правна уредба [на тези лихви] в общностното право“, впоследствие Съдът без никакво нормативно основание прогласява „допустимия“ характер на „искането за присъждане на лихви“, като се обосновава с основните принципи на правото, общи за държавите членки, към които препраща изрично член 215, втора алинея от Договора ЕИО, по-късно член 288, втора алинея ЕО, понастоящем член 340, втора алинея ДФЕС (Решения DGV и др./ЕИО (241/78, 242/78 и 245/78—250/78, EU:C:1979:227, т. 22), Dumortier и др./Съвет (64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 и 45/79, EU:C:1979:223, т. 25), Ireks-A./ЕИО (238/78, EU:C:1979:226, т. 20), Interquell Stärke-C. и Diamalt/ЕИО (261/78 и 262/78, EU:C:1979:22, т. 23), Pauls A./Съвет и Комисия (256/81, EU:C:1983:138, т. 17), Birra Wührer и др./Съвет и Комисия (256/80, 257/80, 265/80, 267/80, 5/81, 51/81 и 282/82, EU:C:1984:341, т. 37) и Sofrimport/Комисия (C- 152/88, EU:C:1990:259, т. 32).

Този принцип, изведен чрез сравнителен анализ на принципите, които са в сила в националните правни системи, впоследствие получава, най-малкото по отношение на вземанията на Европейския съюз от всеки длъжник, своето правно основание в Регламент (ЕО, Евратом) № 2342/2002 и по-специално член 86 от този регламент, който предвижда по всички неизплатени на падежа задължения, когато задължаващото събитие не е обществена поръчка за доставка или услуга по дял V на посочения регламент, да се начисляват мораторни лихви по процент, равняващ се на лихвата, прилагана от ЕЦБ към основните ѝ операции по рефинансиране, завишена с 3,5 пункта.

Както многократно е посочено в съдебната практика, която се основава на идеята, че не е възможно да се начисляват мораторни лихви за вземане, чийто размер не е известен, задължение за плащане на мораторни лихви може да има само когато главното вземане е „сигурно, що се отнася до размера му, или може да бъде определено въз основа на установени обективни елементи. За този извод генералният адвокат се е позовал на решенията Amman и др./Съвет (174/83, EU:C:1986:339, т. 19 и 20), Culmsee и др./ЕИСК (175/83, EU:C:1986:340, т. 19 и 20), A. и др./Комисия (176/83, EU:C:1986:341, т. 19 и 20), Agostini и др./Комисия (233/83, EU:C:1986:342, т. 19 и 20), Ambrosetti и др./Комисия (247/83, EU:C:1986:343, т. 19 и 20), Delhez и др./Комисия (264/83, EU:C:1986:344, т. 20 и 21). Обсъдил е, че тези шест решения са по искове от страна на длъжностни лица за заплащане на лихви за забава върху възнаграждение, изплатено със задна дата във връзка с регламент, приет вследствие решение на Съда за отмяна на предходен регламент, с който е извършена актуализация на възнагражденията и корекционните коефициенти със задна дата; Съдът приема, че възнаграждението става определено или определимо едва след влизане в сила на последния регламент, тъй като, предвид правото на преценка на Съвета, преди тази институция да упражни правомощията си, не може да има никаква сигурност относно размера на актуализациите; решение de Szy-Tarisse и Feyaerts/Комисия (314/86 и 315/86, EU:C:1988:471, т. 33), искане за мораторни лихви върху увеличението на основната заплата, получено вследствие решение на Комисията, прието в изпълнение на съдебно решение за отмяна на решение за назначаване на жалбоподателите като длъжностни лица стажанти, в частта му, която се отнася до класирането в степен и в стъпка; Съдът приема, че лихвите следва да се начисляват не считано от жалбата на основание член 90, параграф 2 от Статута, а считано от решението за ново класиране, с което вземането става сигурно, и решение Комисия/Brazzelli Lualdi и др. (EU:C:1994:211, т. 53). В същия смисъл вж. решенията Herkenrath и др./Комисия (Т - 16/89, EU:T:1992:24, т. 31) и W./Комисия (Т - 361/94, EU:T:1996:37, т. 52).

От това следва, че към размера на дължимото обезщетение следва да се прибавят мораторните лихви, считано от датата на постановяване на решението, с което е установено задължението за поправяне на вредата. По този въпрос генералният адвокат се е позовал на решенията Roumengous C./Комисия (158/79, EU:C:1985:2, т. 11), Battaglia/Комисия (737/79, EU:C:1985:4, т. 10), Mulder и др./Съвет и Комисия (С - 104/89 и С - 37/90, EU:C:1992:217, т.

35), Съдът определя за начален момент на мораторните лихви датата на постановяване на междинното си решение, което макар да не определя точните компоненти на вредата, посочва необходимите за нейното изчисляване елементи, както и решения Samar/Съвет и Комисия (EU:T:2005:283, т. 135 и 144) и S. E./Комисия (EU:T:2007:212, т. 343). Тази дата съответства най-често на датата на титула, с който е признато правото на вземане. Така например искане за мораторни лихви върху разноски може да има едва от датата на определението, с което те са установени - решения Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:1992:217, т. 35) и Samar/Съвет и Комисия (EU:T:2005:283, т. 144).

Разрешението, съгласно което лихвите текат от датата на съдебното решение, с което се установява задължението за поправяне на вредата или се определя размерът на обезщетението, по дефиниция се прилага единствено при споровете за обезщетения, които се характеризират с липсата на предварително определен размер на главното вземане, който задължително се определя от съда. Обратно, когато размерът на главното вземане е предварително определен, съдебната практика най-често присъжда мораторни лихви считано от датата, на която длъжникът е поканен да изпълни задължението си). Така например при споровете в областта на публичната служба мораторните лихви върху сумите, които се дължат по силата на разпоредби от правилниците, по принцип текат от датата на жалбата или от датата, на която тези суми са станали дължими, ако тя е по-късна от първата - решения Jacquemart/Комисия (114/77, EU:C:1978:156, т. 26), Razzouk и Beydoun/Комисия (75/82 и 117/82, EU:C:1984:116, т. 19), Roumengous C./Комисия (EU:C:1985:2, т. 11), Amesz и др./Комисия (EU:C:1985:3, т. 14) и Battaglia/Комисия (EU:C:1985:4, т. 10).

Що се отнася до процента на мораторните лихви, той най-често е определян без особени обяснения като фиксиран процент, който в актуалната практика на Общия съд в действителност съответства на лихвения процент, прилаган от ЕЦБ за основните операции по рефинансиране, увеличен с два пункта.

7. Лихвите, които се дължат по вземания за недължимо платени суми, които са неотнормирани към казуса по делото, но следва да се споменат, за разграничението на относимите лихви към исковете за обезщетенията за вреди.

Съдебната практика в тази област води началото си от решение на Първоинстанционния съд Cogus UK/C. (EU:T:2001:249). Това решение е постановено в спор, възникнал вследствие на съдебно решение, с което е намален размерът на наложена от Комисията на предприятие глоба за нарушение на правилата за конкуренция. Поставеният въпрос е свързан с размера на дължимите от Комисията лихви върху сумата, която тя е върнала и която съответства на разликата между размера на платената глоба и размера, определен от Първоинстанционния съд. Тъй като се намира на плоскостта на мерките за изпълнение на решението за отмяна, Първоинстанционният съд приема, че задължението за връщане на цялата или част от платената глоба включва не само размера на главното вземане за недължимо платената глоба, но и мораторни лихви върху тази сума, тъй като, както пояснява, „присъждането на мораторни лихви върху недължимо

внесения размер е необходима съставна част на задължението за възстановяване на предходното положение, което Комисията носи по силата на съдебно решение за отмяна или за пълен съдебен контрол, доколкото при пълното възстановяване на недължимо платената глоба не може да не се държи сметка за някои елементи, например изтеклото време, които в действителност могат да доведат до намаляване на нейната стойност“ (т. 54). Първоинстанционният съд добавя, че поради това, за да бъде напълно възстановено положението, в което кредиторът законосъобразно би се намирал, ако отмененият акт не е бил издаден, точното изпълнение на такова съдебно решение изисква да се отчете обстоятелството, че връщането настъпва след изтичане на определен по-къс или по-дълъг период от време, през който той не е можел да разполага с недължимо платените от него суми. Що се отнася до процента на дължимата лихва, като се позовава на общоприет принцип от вътрешното право на държавите членки в областта на неоснователното обогатяване, Първоинстанционният съд приема, че този процент би следвало по принцип да бъде равен на „законния или съдебноустановения лихвен процент, без капитализация“ (точка 60). Въпреки това Първоинстанционният съд се отклонява от този подход, като отчита особените обстоятелства в разглеждания случай, които се характеризират с факта, че подлежащата на връщане сума е била вложена от Комисията и е донесла капитализирани лихви (точки 62 и 63). Ето защо, като отчита в крайна сметка както обогатяването на Комисията, така и обедняването на предприятието ищец, Първоинстанционният съд присъжда на последното сума, равна на получените от Комисията приходи, към която от друга страна добавя мораторни лихви.

Обезщетителната функция на компенсаторните лихви, от друга страна, води до две съществени последици според генералния адвокат:

- На първо място, тя обяснява защо Съдът поставя присъждането им в зависимост от традиционните условия за прилагане на извъндоговорната отговорност на Съюза. Като се позовава на трайна съдебна практика, Съдът посочва, че е „важно ищецът да е изпълнил условията за извънсъдебна отговорност, за да може да претендира за присъждане на компенсаторни лихви“ - решение *Mulder* и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38, т. 50). Поправянето на вредите в рамките на извъндоговорната отговорност „има за цел доколкото е възможно да възстанови имуществото на увреденото лице“ (*Mulder* и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38, т. 51). и „[с]ледователно, когато са изпълнени условията за извъндоговорна отговорност, неблагоприятните последици вследствие изтеклия период от време между настъпването на увреждащия факт и датата на плащане на обезщетението, не могат да бъдат пренебрегнати [...], доколкото следва да се отчита обезценяването на парите“ (*Mulder* и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38, т. 51).

На второ място, обезщетителният характер на компенсаторните лихви обяснява защо те по принцип се изчисляват в зависимост от действително претърпените от ищеца вреди, тоест като се вземе предвид процентът на инфлация през разглеждания период. Този принцип изглежда общоприет, макар че неговото конкретно прилагане води до различни резултати. Той

изчислява размера на компенсаторните лихви, като се позовава на процента на инфлация, макар този процент да се счита за отправна точка, от която съдът може да се отклони в рамките на своята свобода на преценка относно размера на вредата. Така например в решение *Mulder* и др./Съвет и Комисия (EU:C:2000:38), постановено по съединени дела C- 104/89 и C- 37/90, по първото дело Съдът приема, че ищците имат право да претендират лихви, „съответстващи на процента на инфлация за периода от датата на настъпване на вредата до постановяване на междинното решение“(точка 220 от решението), вследствие на което добавя към обезщетението лихва в размер на 1,85 %, съответстваща на данните на Евростат и заключението на експерта, като изтъква още, че този лихвен процент изглежда „разумен и икономически оправдан“(точка 221). По второто дело той установява, че според заключението от експертизата процентът на инфлация през разглеждания период е средно 1,2 %, и приема, че доколкото това изглежда „разумно и справедливо“, към дължимото обезщетение следва да се прибави компенсаторна лихва в размер на 1,5 %(точка 352).

6.Що се отнася до размера на мораторните лихви, в заключението е посочена следната съдебна практика на Съда на ЕС:

Съдът първоначално отказва присъждането на лихви за забава поради „липса на каквато и да е правна уредба [на тези лихви] в общностното право“, впоследствие Съдът без никакво нормативно основание прогласява „допустимия“ характер на „искането за присъждане на лихви“, като се обосновава с основните принципи на правото, общи за държавите членки, към които препращал изрично член 215, втора алинея от Договора ЕИО, по-късно член 288, втора алинея ЕО, понастоящем член 340, втора алинея ДФЕС (Решения *DGV* и др./ЕИО (241/78, 242/78 и 245/78—250/78, EU:C:1979:227, т. 22), *Dumortier* и др./Съвет (64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 и 45/79, EU:C:1979:223, т. 25), *Ireks-A./ЕИО* (238/78, EU:C:1979:226, т. 20), *Interquell Stärke-C.* и *Diamalt/ЕИО* (261/78 и 262/78, EU:C:1979:22, т. 23), *Pauls A./Съвет* и Комисия (256/81, EU:C:1983:138, т. 17), *Birra Wührer* и др./Съвет и Комисия (256/80, 257/80, 265/80, 267/80, 5/81, 51/81 и 282/82, EU:C:1984:341, т. 37) и *Sofrimport/Комисия* (C- 152/88, EU:C:1990:259, т. 32).

Този принцип, изведен чрез сравнителен анализ на принципите, които са в сила в националните правни системи, впоследствие получава, най-малкото по отношение на вземанията на Европейския съюз от всеки длъжник, своето правно основание в Регламент (ЕО, Евратом) № 2342/2002 и по-специално член 86 от този регламент, който предвижда по всички неизплатени на падежа задължения, когато задължаващото събитие не е обществена поръчка за доставка или услуга по дял V на посочения регламент, да се начисляват мораторни лихви по процент, равняващ се на лихвата, прилагана от ЕЦБ към основните ѝ операции по рефинансиране, завишена с 3,5 пункта.

Както многократно е посочено в съдебната практика, която се основава на идеята, че не е възможно да се начисляват мораторни лихви за вземане, чийто размер не е известен, задължение за плащане на мораторни лихви може да има само когато главното вземане е „сигурно, що се отнася до

размера му, или може да бъде определено въз основа на установени обективни елементи. За този извод генералният адвокат се е позовал на решения Amman и др./Съвет (174/83, EU:C:1986:339, т. 19 и 20), Culmsee и др./ЕИСК (175/83, EU:C:1986:340, т. 19 и 20), А. и др./Комисия (176/83, EU:C:1986:341, т. 19 и 20), Agostini и др./Комисия (233/83, EU:C:1986:342, т. 19 и 20), Ambrosetti и др./Комисия (247/83, EU:C:1986:343, т. 19 и 20), Delhez и др./Комисия (264/83, EU:C:1986:344, т. 20 и 21. Обсъдил е, че тези шест решения са по искове от страна на длъжностни лица за заплащане на лихви за забава върху възнаграждение, изплатено със задна дата във връзка с регламент, приет вследствие решение на Съда за отмяна на предходен регламент, с който е извършена актуализация на възнагражденията и корекционните коефициенти със задна дата; Съдът приема, че възнаграждението става определено или определимо едва след влизане в сила на последния регламент, тъй като, предвид правото на преценка на Съвета, преди тази институция да упражни правомощията си, не може да има никаква сигурност относно размера на актуализациите; решение de Szy-Tarisse и Feyaerts/Комисия (314/86 и 315/86, EU:C:1988:471, т. 33), искане за мораторни лихви върху увеличението на основната заплата, получено вследствие решение на Комисията, прието в изпълнение на съдебно решение за отмяна на решение за назначаване на жалбоподателите като длъжностни лица стажанти, в частта му, която се отнася до класирането в степен и в стъпка; Съдът приема, че лихвите следва да се начисляват не считано от жалбата на основание член 90, параграф 2 от Статута, а считано от решението за ново класиране, с което вземането става сигурно, и решение Комисия/Brazzelli Lualdi и др. (EU:C:1994:211, т. 53). В същия смисъл вж. решения Herkenrath и др./Комисия (Т - 16/89, EU:T:1992:24, т. 31) и W./Комисия (Т - 361/94, EU:T:1996:37, т. 52.

От това следва, че към размера на дължимото обезщетение следва да се прибавят мораторните лихви, считано от датата на постановяване на решението, с което е установено задължението за поправяне на вредата. По този въпрос генералният адвокат се е позовал на решения Roumengous С./Комисия (158/79, EU:C:1985:2, т. 11), Battaglia/Комисия (737/79, EU:C:1985:4, т. 10), Mulder и др./Съвет и Комисия (С - 104/89 и С - 37/90, EU:C:1992:217, т. 35), Съдът определя за начален момент на мораторните лихви датата на постановяване на междинното си решение, което макар да не определя точните компоненти на вредата, посочва необходимите за нейното изчисляване елементи, както и решения Samar/Съвет и Комисия (EU:T:2005:283, т. 135 и 144) и S. E./Комисия (EU:T:2007:212, т. 343). Тази дата съответства най-често на датата на титута, с който е признато правото на вземане. Така например искане за мораторни лихви върху разноски може да има едва от датата на определението, с което те са установени - решения Mulder и др./Съвет и Комисия (EU:C:1992:217, т. 35) и Samar/Съвет и Комисия (EU:T:2005:283, т. 144.

Разрешението, съгласно което лихвите текат от датата на съдебното решение, с което се установява задължението за поправяне на вредата или се определя размерът на обезщетението, по дефиниция се прилага единствено

при споровете за обезщетения, които се характеризират с липсата на предварително определен размер на главното вземане, който задължително се определя от съда. Обратно, когато размерът на главното вземане е предварително определен, съдебната практика най-често присъжда мораторни лихви считано от датата, на която длъжникът е поканен да изпълни задължението си). Така например при споровете в областта на публичната служба мораторните лихви върху сумите, които се дължат по силата на разпоредби от правилниците, по принцип текат от датата на жалбата или от датата, на която тези суми са станали дължими, ако тя е по-късна от първата - решенията *Jacquemart/Комисия* (114/77, EU:C:1978:156, т. 26), *Razzouk и Beydoun/Комисия* (75/82 и 117/82, EU:C:1984:116, т. 19), *Roumengous C./Комисия* (EU:C:1985:2, т. 11), *Amesz и др./Комисия* (EU:C:1985:3, т. 14) и *Battaglia/Комисия* (EU:C:1985:4, т. 10).

Що се отнася до процента на мораторните лихви, той най-често е определян без особени обяснения като фиксиран процент, който в актуалната практика на Общия съд в действителност съответства на лихвения процент, прилаган от ЕЦБ за основните операции по рефинансиране, увеличен с два пункта.

7. Лихвите, които се дължат по вземания за недължимо платени суми, които са неотнормирани към казуса по делото, но следва да се споменат, за разграничението на относимите лихви към исковете за обезщетенията за вреди.

Съдебната практика в тази област води началото си от решение на Първоинстанционния съд *Corus UK/C.* (EU:T:2001:249). Това решение е постановено в спор, възникнал вследствие на съдебно решение, с което е намален размерът на наложена от Комисията на предприятие глоба за нарушение на правилата за конкуренция. Постановеният въпрос е свързан с размера на дължимите от Комисията лихви върху сумата, която тя е върнала и която съответства на разликата между размера на платената глоба и размера, определен от Първоинстанционния съд. Тъй като се намира на плоскостта на мерките за изпълнение на решението за отмяна, Първоинстанционният съд приема, че задължението за връщане на цялата или част от платената глоба включва не само размера на главното вземане за недължимо платената глоба, но и мораторни лихви върху тази сума, тъй като, както пояснява, „присъждането на мораторни лихви върху недължимо внесения размер е необходима съставна част на задължението за възстановяване на предходното положение, което Комисията носи по силата на съдебно решение за отмяна или за пълен съдебен контрол, доколкото при пълното възстановяване на недължимо платената глоба не може да не се държи сметка за някои елементи, например изтеклото време, които в действителност могат да доведат до намаляване на нейната стойност“ (т. 54). Първоинстанционният съд добавя, че поради това, за да бъде напълно възстановено положението, в което кредиторът законосъобразно би се намирал, ако отмененият акт не е бил издаден, точното изпълнение на такова съдебно решение изисква да се отчете обстоятелството, че връщането настъпва след изтичане на определен по-къс или по-дълъг период от време, през който той не е можел да разполага с недължимо платените от него суми. Що се отнася до процента на дължимата лихва, като се позовава на

общоприет принцип от вътрешното право на държавите членки в областта на неоснователното обогатяване, Първоинстанционният съд приема, че този процент би следвало по принцип да бъде равен на „законния или съдебноустановения лихвен процент, без капитализация“ (точка 60). Въпреки това Първоинстанционният съд се отклонява от този подход, като отчита особените обстоятелства в разглеждания случай, които се характеризират с факта, че подлежащата на връщане сума е била вложена от Комисията и е донесла капитализирани лихви (точки 62 и 63). Ето защо, като отчита в крайна сметка както обогатяването на Комисията, така и обедняването на предприятието ищец, Първоинстанционният съд присъжда на последното сума, равна на получените от Комисията приходи, към която от друга страна добавя мораторни лихви.

Също условията във връзка с поправянето на вредите от нарушение на правото на ЕС, не следва да бъдат по-неблагоприятни от условията, при подобни вътрешни искове - принцип на равностойност, нито да бъдат уредени по начин, който прави получаването на обезщетение практически невъзможно или прекомерно трудно - принцип на ефективност. От това следва, че към процесния иск е приложимо предвиденото за размера на обезщетенията по чл. 4 ЗОДОВ, в това число на основание принципа на равностойност, предвид, че на БНЛб са възложени изключителни правомощия, които имат публичен характер и по арг. от т.131 от решението по делото К., за съответствие на правилата по чл.4 ЗОДОВ с този принцип.

От практиката на СЕС по искове за обезщетения за вреди от неизпълнение на задължение за издаването на акт по правото на ЕС, обезщетението следва да има компенсаторен характер, съизмерим с вредите и без да се допуска обогатяване (нито печалба, нито загуба), размерът на обезщетението не е предварително определен и подлежи на доказване във всеки конкретен случай. Идентично правно положение по отношение на размера на обезщетението следва и от чл. 4 ЗОДОВ: подлежат на обезщетяване само реално претърпените вреди и само вреди, които са доказани; вредите да са пряка и непосредствена последица от незаконосъобразната административна дейност. Трайна е съдебната практика, че имуществените вреди подлежат на доказване във всеки конкретен случай, не се предполагат за настъпили само по силата на незаконосъобразната административна дейност, която рефлектира в правната сфера на едно лице, т.е вредоносният резултат не се презюмира. В тежест на ищеца е да докаже по безспорен начин, че е претърпял претендираните като обезщетение вреди от имуществен характер в точно определен размер, както и причинната им връзка с нарушението на правото на ЕС.

Анализът на съдебната практика на СЕС по исковете за обезщетения, а също и от националната съдебна практика следва, че иск за присъждане на законната лихва като вреда от забавено изпълнение, е допустимо да се предяви срещу ответник – кредитор, който дължи главницата, от която произтича искането за лихва. Поради това искове за вреди от недължимо внесена сума по бюджета, по иск срещу държава-членка или ЕС, освен главницата, се присъжда и законната лихва. Казусът по делото обаче не е такъв.

Законната лихва според националното право – чл.86, ал.2 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), съставлява обезщетение за кредитора при неизпълнение на изискуемо парично задължение по облигационно правоотношение, може да се претендира срещу длъжника, който не е изпълнил паричното задължение, в това число ведно с иск за самото парично задължение. Както се посочи по-горе, само в изрично предвидени от закона случаи, държавата дължи законната лихва върху подлежащата на възстановяване сума на частноправните субекти. Държавата е получила незаконосъобразно плащане от данъчен субект като приход в бюджета, като за да не се допусне неоснователно обогатяване на фиска, следва да възстанови положението към момента на плащането за данъчния субект.

Поради това следва да върне недължимо полученото, като присъждането на законната лихва в този случай има характер на обезщетение за вреди, определено от законодателя. Казусът по делото обаче не касае недължимо плащане на конкретна сума от частен субект в полза на държавата, нито се касае за суми, постъпили по бюджета на държавата, които да съставляват и част от разходите.

Задължението на държавата в случая се свежда да регламентира Национална схема за гарантиране на депозитите, съгласно изискванията на директивата. Това е направено с чл. 7 от Закона за гарантирането на влоговете в банките от 1998г., понастоящем отменен – чрез създаването на Фонд за гарантирането на влоговете в банките по силата на закона, регламентирани са функциите и дейността на фонда, а от източниците на финансиране е видно, че държавата не участва със средства. Този фонд се финансира чрез вноски от банките, от приходи, а при недостиг – от заеми. Фондът е юридическо лице, което се контролира от Сметната палата, фондът не извършва административна дейност, нито има властнически правомощия, в случай на искове към фонда от вложители, правоотношенията са изцяло равнопоставени – между частноправни субекти. Както по националното право – чл.23, ал.2 ЗГВБ (отм.), така и по правото на ЕС – отговорът по т.1 от Решението от 25.03.2021 г. по делото БВ, С-501/18 на СЕС, във връзка с тълкуването на чл.7 от Директивата, да не е предвидено изплащането на лихва за забавено изпълнение.

От изложеното следва, че държавата, нито чрез БНБ нито чрез ФГВБ, не е длъжник по облигационно правоотношение спрямо вложителите за сумата на гарантирания размер на депозита, нито е била задължена да осигури средства на фонда за изплащане на депозитите. Такова задължение няма и БНБ като юридическо лице, доколкото ФГВБ е самостоятелно юридическо лице – чл.7, ал.2 ЗГВБ (отм.) през процесния исков период.

В случая неиздаването на административен акт от УС на БНБ за неналичност на депозитите в К., е условието, което при правилно транспониране на Директива 94/19, в това число изменена частично с Директива 2009/14, би следвало да постави началото на процедурата и на срока за изплащането на гарантирания размер на депозитите от ФГВБ, което обаче не е предвидено в чл.23, ал.1 ЗГВБ от 1998 г., отменен. Видно е от обстоятелствата, че поради недостиг на средства, е било невъзможно ищецът да има фактически достъп до депозита си в К. нито да получи плащане на гарантирания размер.

Ищецът е предявил претенция за присъждане на обезщетение за вреди в конкретен паричен размер – 6663,15 лв., равностоеен на законната лихва върху гарантирания размер на депозитите – 196 000 лв. за времето от 04.08.2014г. до 03.12.2014г., поради бездействие на БНБ за периода от 08.07.2014г. – 06.11.2014г. Г. размер на депозитите на вложителите от 196 000 лв. е равностоеен на 100 000 евро, предвиден в чл.7 от Директива 94/19, изменен с Директива 2009/14. Това е така, тъй като обменният курс на еврото към българския лев е фиксиран от закона – член 29, ал.2 от Закона за българската народна банка от 1997 г. и решение № 223 на Българската народна банка от 31 декември 1998 г., според което едно евро (Е.) е равно на 1,95583 български лева (BGN).

Ищецът претендира законната лихва от определено бездействие на УС на БНБ което за което освен на чл.4, пар.3 от ДЕС, се позовава и на чл.86 от Закона за задълженията и договорите. Счита, че **обезщетение в размер на законната лихва за забавено плащане на гарантираните вземания / депозит/** му се дължи, нещо повече, е „гарантирано“.

По предпоставката причинно следствена връзка за реализиране отговорността на държавата, в казус като процесния, следва да се посочи, и както е констатирано в практиката на СЕС по двете преюдициални дела, без да е издадено решение от компетентния орган по пряко произтичащото от Директива 94/19 задължение да констатира „неналичен депозит“, подлежащ на изплащане от Фонда за гарантиране на вземанията, последният няма основание да започне изплащане на депозитите. В казуса по делото след издаването на решението на УС на БНБ за отнемането на лиценза, за ФВБ е възникнало задължение за изплащане на гарантираните депозити, сред които и на ищеца, доколкото такава информация е подадена за него от квесторите и депозитът му – до 196 000 лева, е изплатен. Определянето на 04.12.2014 г. като начална дата за изплащане на депозитите на вложителите, изцяло зависи от решението на управляващия орган на ФГВБ. Според чл.23, ал. 5 и ал.6 ЗГВБ от 1998 г. отменен, първоначалният срок е 20 работни дни от решението за отнемане на лиценза, който в случая е спазен. Касае се за законоустановен срок, предоставен на ФГВБ за да организира изплащането на депозитите. Идентичен срок за изплащането на депозитите от схемата за гарантиране на депозитите, е предвиден и в Директива 2009/14 за изменението на чл. 10, параграф 1 от Директива 94/19.

В сроковете за изпълнение на задълженията както на УС на БНБ така и на ФГВБ, установени от закона, не е налице бездействие, съответно не може да се вмени незаконосъобразно поведение, съставляващо отговорност за вреди. Едва след изтичането на съответния срок следва да се преценява дали е допуснато правно бездействие в нарушение на закона, съставляващо основание за отговорност за вреди. Така процесуалният срок за издаването на решението за неналичност на депозитите е 5 работни дни след като първо БНБ се е уверила, че К. не е изплатила депозити, които са изискуеми и дължими. В случая това е станало на 20.06. 2014 г., като на 27.06.2014 г. са изтекли 5-те работни дни за издаването на решението за установяване на „неналичен депозит“. Считано от 30.06.2014г. – първият работен ден след срока, УС на БНБ е в неизпълнение на задължението.

Едва след срока за установяването на неналичен депозит, започва да тече срокът „не по-късно от 20 работни дни“ за изплащането на депозитите от схемата за гарантиране на влоговете. Този срок е възможно да бъде удължен до 10 дни, както по националното право, така и по правото на ЕС - съответно чл.10, параграф 1 от Директива 2009/14 за изменение на Директива 94/19, съответно чл.23, ал.5 и ал.6 от ЗГВБ от 1998 г. – отменен.

Не може да се приеме, че срокът от 20 работни дни за изплащане на депозитите е възможно да бъде спазен в ситуация като процесната – липса на средства във ФГВБ. Недостигът на средства във Фонда не съставлява отговорност на Държавата чрез УС на БНБ, нито Държавата е била задължена да осигури средства от бюджета за попълването на недостига. Видно е, че след като е отнет лицензът на К. с решението на УС на БНБ от 06.11.2014 г., ФГВБ е обявил изплащането на гарантирания размер на депозитите, но в случая това е станало след като са осигурени заемни средства от държавния бюджет. Следователно, е под въпрос, че преди отпускането на заема от държавата, до 20 работни дни след изтичането на срока за издаването на акта за неналичност на депозитите в К., ФГВБ ще започне изплащането им – конкретно през юли 2014 г. Изрично в Препоръката на ЕБО като е посочено възражението, че ФГВБ не разполага с необходимите средства.

Следователно, няма фактически основания да се приеме, че ФГВБ не по-късно от 20 работни дни ще започне изплащане, и този срок няма да бъде удължен с още 10 работни дни. Следователно, в рамките на процесуалните срокове общо - от 5 работни дни до 35 работни дни след 20.06.2014 г., или в периода от 27.06.2014 г. до 01.08.2014 г., не е било възможно да получи плащане на гарантирания размер на депозита си, тъй като се касае за процесуални срокове, в които ФГВБ е било възможно да не започне изплащане. Бездействието на УС на БНБ да установи „неналичен депозит“ в този период следователно, не може да съставлява причина, ищецът да не разполага с гарантирания размер на депозита си.

Следователно до 01.08.2014г., при законосъобразното действие на институциите, се касае за процесуални срокове, в които вложителите не са могли да претендират начало на изплащане на депозитите.

За част от процесния исковия период – от 04.08. 2014г. – до 06.11.2014г., по основателността на иска за вреди съдът съобрази следното:

Правото на ЕС допуска увредените лица да имат право да искат обезщетение не само за действителните вреди (*damnum emergens*), но и за пропуснатите ползи (*lucrum cesan*) както и да претендират лихви - например Решение от 13 юли 2006 година по съединени дела с-295/04 до с-298/04, *Manfredi* и други, т.95). Ищецът следва да докаже, че е претърпял действителни вреди или пропуснатата полза в такъв размер, изразяващи се съответно в намаление на имуществото му или пропуск да се увеличи имуществото, които вреди са произтекли по единствена причина - незаконосъобразната административна дейност, в която се обвинява УС на БНБ.

В казуса по делото ищецът претендира само пропуснатите ползи (*lucrum cesan*), но не доказва, че е пропуснал да увеличи имуществото си с доход,

равен на претендираното обезщетение. Това би било така, в случай, че ако е имал достъп до депозитите си в гарантирания размер, е могъл да получи доход от тях в размер на претендираното обезщетение, равностойно на законната лихва. Както претендира ответникът, дори вредите да се претендират от невъзможността сумата на гарантирания размер на депозита да бъде вложена в банка на депозит, то ищецът не би получил като доход лихва, равна на законната лихва. Това действително е така по аргумент от решение №82/ от 30.06.2014г. на УС на БНБ, с което намалява лихвите по депозитите в К. до средните такива в банките към този момент.

Видно е от данните по делото, че на основание решението, считано от 01.07.2014г., депозитите на ищеца вместо с договорния лихвен процент по трите анекса с К., е прилаган лихвен процент в по-нисък размер, съгласно решение №82/ от 30.06.2014г. на УС на БНБ. Видно от мотивите на решението на УС на БНБ, че лихвените проценти в К. по различните видове депозити, се отклоняват от средният им размер. Както следва от съдебната практика – Тълкувателно решение № 3 /12.12.2012 г. на ВКС по тълкувателно дело № 3/2012 г. на Общото събрание на гражданската и търговската колегии на ВКС:

„ ..пропуснатата полза представлява реална, а не хипотетична вреда, това предположение винаги трябва да се изгражда на доказана възможност за сигурно увеличаване на имуществото и не може да почива на логическо допускане за закономерно настъпване на увеличаването.

Пропуснатата полза е елемент от фактическия състав, пораждащ правото на обезщетение. Поради това и при липса на изрично установена в закона презумпция за настъпването ѝ, пропуснатата полза не се предполага, а следва да бъде доказана в процеса. Само ако бъде доказано, че при точно изпълнение на длъжника имуществото на кредитора е могло да бъде увеличено, ще бъде постигната целта на предвиденото в обезщетяване - да се поправят претърпените от кредитора вреди, без да се допусне обогатяването му за сметка на длъжника.“

В случая ищецът не доказва вероятността да вложи в друга банка сумата по вземането си от К., и да получи доход, съответен на претендирания размер на законната лихва и конкретно в размер на 10,03% година лихва. Твърдението за възможността да получи доход през разглеждания исков период е изцяло хипотетично и нереалистично, предвид обстоятелствата, обусловили ситуацията с К. – масово теглене на депозити, ситуацията на предстоящи парламентарни избори и непостигнато съгласие за приемането на пакет от закон за оздравяване на К., основани на ново законодателство в банковия сектор в рамките на ЕС, обозначаващо общо като „Б. III“.

Същевременно, ищецът е получил доходност в периода от 20.06.2014 г. до 06.11.2014 г., видно от данните, обсъдени по фактите за ищеца, предоставени от К.. Това следва и от обсъдените данни за размерите на вземанията на ищеца към 20.06.2014 г. и вземанията му след капитализиране на начислените лихви. Идентично следва от заключението на вещото лице, че върху депозитите на ищеца е начислявана лихва – в двата размера – договорена и намалена с решението на УС на БНБ, считано от 01.07.2014 г., но през целия период на особения надзор - от 20.06.2014г. до 06.11.2014г.,

който включва и исковия период. Вещото лице е извършило самостоятелни проверки и изчисления за да потвърди лихвата, посочена в писмото на К. – като размер на лихва върху главниците и за периода, за който е начислена за различните, поставени в задачите периоди, в това число съобразно промяната на лихвените проценти по всеки от влоговете по Решение № 82/30.06.2014 г. на УС на БНБ.

Както следва от заключението на вещото лице, и от писмото на К., е осчетоводената и капитализираната лихва на дата 06.11.2014г. по правилото 30/360 на К. – за дни съответно на месец- 30 и дни в годината – 360.

Видно от писмото на К. на дата 06.11.2014 г. са капитализирани /прибавени начислените лихви към този момент в съответната валута по всяка от депозитните сметки на ищеца. След подаване на информация за него като вложител с гарантиран размер на депозита – 196 000 лв., равностойни на 100 000 евро, със салдото към 06.11.2014 г. по всяка от сметките, конвертирани в лева, ищецът е включен в списъка на приетите вземания на кредиторите на масата на несъстоятелността, приет от синдика.

Тези салда и размера на вземанията на ищеца съответстват само на начислени и капитализирани договорни лихви и през за исковия период, в съответствие с чл.119, ал.5 (отм.) ЗКИ. Няма основание да се счита, че и в рамките на разглеждания по-малък исков период от 04.08. 2014г. – до 06.11.2014г., не е реализиран доход от вземането на ищеца при данните по делото за начислена и капитализирана лихва на дата 06.11.2014г.

Видно от цитираното по-горе решение по делото Manfredi, т.97, присъждането на лихвите в съответствие с приложимите национални правила е необходим елемент от обезщетението, но при липсата на общностна разпоредба, на основание принципите на равностойност и предвидимост, държавата-членка в съответствие с вътрешния правен ред следва да установи обхвата на обезщетението на вредите. Както се посочи, нито по правото на ЕС нито по националното право, в това число в ЗГВБ или в ЗБНБ, не е установена презумпция, че при забава за изплащане на гарантираните депозити на вложителите, се дължи законна лихва за периода на забавата върху гарантирания размер.

След като нито от правото на ЕС, нито от чл.4 ЗОДОВ произтича конкретен размер на обезщетение от нарушение на правото на ЕС поради неизпълнение на задължение за издаване на акт, и в двата случая размерът на обезщетението не се предполага, а следва да бъде доказан, то в казуса по делото не може да се презюмира, че обезщетението съставлява именно законната лихва.

Следователно, през целия исков период ищецът не е претърпял вреда във вид на пропуснатата полза, тъй като е увеличил вземането си от К.. В размера на гарантирания депозит е получил изплащане на част от този допълнителен доход – начислена и капитализирана лихва за периода на особения надзор и в частност за по-малката разглеждана част от исковия период от 04.08.2014г. до 06.11.2014г. Необосновано е твърдението на ищеца, че тъй като неговите вземания са над гарантирания депозит, то той не е получил никаква част от

начислените и капитализирани лихви по депозитите му. Във всеки 1 лев от вземането на ищеца съотношението главница / лихва се запазва като доходност от депозитите му. Главницата и лихвата в своята съвкупност образуват вземането на ищеца – кредитното салдо по сметката, и съответно във всеки лев от вземането съотношението главница /лихва е идентично. Всяка друга логика противоречи на принципа за начисляване на лихвата – като процент към всяка единица от главницата на вземането. Следователно, към 06.11.2014г., кредитното салдо /вземането на ищеца по депозитите му включва 196 000 лева като гарантиран депозит и разликата - вземане в лева от масата на несъстоятелността на К.. И в двете вземания, се съдържат както главници, така и лихви, съразмерни на главницата и лихвите към датата на начисляване и капитализиране на лихвите – 06.11.2014г. или пропорционално на доходността на депозитите.

Ищецът претендира обезщетение от 6663,15 лв. върху сумата от 196 000 лева, тоест, върху сума, която включва и капитализиран доход от вземането му. След като ищецът е получил доходност от лихви върху вземането си за гарантирания размер на депозита, в това число за целия исков период и на основание чл.119, ал.5 (отменен) ЗКИ, без да е предвидено изрично начисляване на законна лихва като обезщетение за забава с капитализиране на лихвата по посочената разпоредба, то присъждането на претендираната законна лихва върху капитализирана вече лихва – доход от същото вземане, ще съставлява неоснователно обогатяване, според тълкуването на ВКС, цитирано по-горе. Както се посочи, на основание правото на ЕС, съдът също е задължен да следи обезщетението да не съставлява неоснователно обогатяване. Предвид на изложеното, исковата претенция за присъждането на законната лихва върху главницата от 196 000 лева за периода от 01.08.2014г. до 05.11.2014г., също следва да се отхвърли, тъй като не се доказва, ищецът да е претърпял вреди поради невъзможността да получи доход от депозита си.

Исковият период от 06.11.2014г. до 04.12.2014г., както претендира ответникът, касае срок, след като УС на БНБ е издал решение за отнемането на лиценза на К., касае се за процесуален срок, в който началото на изплащането на гарантираните депозити на вложителите зависи изцяло и само от решение на ФГВБ. Видно от доказателствата по делото, и както се посочи по-горе, решението е за начало на изплащането от 04.12.2014г. Този период няма връзка със задължение на УС на БНБ да издаде какъвто и да е акт или друго действие, което да постави началото на изплащане на депозитите, следователно, причинна връзка с незаконосъобразна дейност на БНБ е изключена. Следователно, обстоятелствата изключват първата предпоставка – незаконосъобразна дейност на БНБ и третата предпоставка – причинна връзка с такава дейност по отношение на БНБ, което от своя страна изключва и отговорността за вреди на ответника поради неизплащане на депозитите на ищеца от 06.11.2014г. до 04.12.2014г.,

По заявеното основание за незаконосъобразност, че наложените мерки – пълно ограничаване на плащанията и за срок от 6 месеца,

съставляват незаконосъобразна дейност,

Съдът следва да даде отговор на въпроса дали БНБ е имала основание да наложи по-малко обременителни мерки, за да не засяга правата на вложителите за достъп до депозитите им. *Ищецът претендира, че срокът от 6 месеца за особения надзор е недопустим и не способства за оздравяване на кредитна институция.*

В тази връзка съдът съобрази следното:

Решението за отнемането на лиценза на К. е акт от упражнено правомощие за надзор над кредитна институция, видно е , че същото се основава на чл.103, ал.1, т.1 , ал.2, т.25 от ЗКИ, озаглавен Надзорни мерки, които основания са обсъдени подробно по-горе. Както следва от цитираното решение по преюдициално дело C-501/18г., т.57 и т.58 от него, и отговора на първи въпрос от диспозитива, правото на ЕС и конкретно защитата на вложителите в банки, предвидена по чл.7, параграф 6 от Директива 94/19/ЕО, изменена с Директива 2009/14, не дава основание да се счита, че посоченият вложител има право на обезщетение за вредата, поради недостатъчния надзор от страна на националните компетентни органи над кредитната институция, чийто депозити са станали неналични.

Съгласно задължителната съдебна практика в казус като процесния - Решение на дата 25.03.2021г., по преюдициално дело C-501/18г. на Съда на ЕС, настоящият състав на съда следва да съобрази даденото тълкуване с отговора на четвърти въпрос от диспозитива на решението, а именно:

"4.Член 2, седмо тире от Директива 2001/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 април 2001 година относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции, с оглед на член 17, параграф 1 и член 52, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкува в смисъл, че мярката за временно преустановяване на плащанията, прилагана от национална централна банка спрямо кредитна институция като оздравителна мярка, имаща за цел да запази или възстанови финансовото състояние на тази кредитна институция, съставлява неоправдана и непропорционална намеса в упражняването на правото на собственост на вложителите в посочената кредитна институция, ако не зачита основното съдържание на това право и ако предвид непосредствения риск от финансови загуби, на които вложителите биха били изложени в случай на обявяването на кредитната институция в несъстоятелност, други по-малко обременителни мерки биха позволили постигането на същите резултати, което запитващата юрисдикция следва да провери."

Видно от т.105 и т.106 от мотивите на решението на Съда на ЕС, мерки за временно преустановяване на плащанията са такива по чл.2, седмо тире от Директива 2001/24 и за същите се прилага правото на Съюза по смисъла на чл.51, параграф 1 от Хартата за основните права на ЕС, те трябва да са съобрази с основните права и в частност с правото на собственост, гарантирано по чл.17, пар.1 от Хартата. Посоченото право не е абсолютно и упражняването му може да подлежи на ограничения при условията по чл.52, пар. 1 от Хартата - тези ограничения да са предвидени в закон, зачитат основното съдържание на това право и при спазване на принципа за пропорционалност са необходими и действително отговарят на признати от

Съюза цели от общ интерес или на необходимостта да се защитят правата и свободите на други хора.

Същевременно, в т.108 от мотивите Съдът на ЕС посочва, че след като мерки за временно преустановяване на плащанията като процесните имат за цел да запазят или възстановят финансовото състояние на кредитна институция, трябва да се приеме, че те действително отговарят на призната от Съюза цел от общ интерес, финансовите услуги играят централна роля в икономиката на Съюза, тъй като банките и другите кредитни институции са основен източник на финансиране, банките често са тясно взаимосвързани и много от тях осъществяват дейност на международно равнище. По тези съображения е изведено, че има опасност неплатежоспособността на една или повече банки от да се разпростре бързо към други банки в съответната държава-членка или в други държави -членки, което създава опасност да обхване и други сектори на икономиката.

По т.109 от мотивите на решението, съдът е указал на националния съд, че следва да провери, дали други по-малко обременителни мерки, като частично преустановяване на плащанията или частично ограничаване на дейността на К., биха постигнали същите резултати. При тази проверка съдът приема следното:

Видно от решението на БНБ за поставянето на К. под особен надзор, същото е обосновано с чл.115, ал.2, т. 2 и т.3 от ЗКИ в относимата редакция, които разпоредби определят в кои случаи се счита, че е налице опасност от неплатежоспособност на банка: по т.2, когато ликвидните активи по преценка на БНБ няма да бъдат достатъчни за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната изискуемост; по т. 3 – банката не е изпълнила в срок едно или повече изискуеми задължения към своите кредитори.

В случая на 20.04.2014г. ръководството на банката е декларирало пред БНБ спиране на плащанията и на всички банкови операции поради изчерпване на ликвидност. Тези обстоятелства попадат в предвиденото по чл.115, ал.2, т.2 и т.3 ЗКИ в относимата редакция преди ДВ брой 62/2015г. и сочат, че към 20.06.2014г. самото ръководство на К. е преценило, че същата е неплатежоспособна.

Данните, че ръководството на К. е информирало БНБ на 20.06.2014г., че поради изчерпване на ликвидността е разпоредено преустановяване на разплащанията и всички банкови операции, както и останалите обстоятелства, са повторени в мотивите на решението на БНБ за отнемане на лиценза за банкова дейност на К. от 06.11.2014г. С Решение №1443/03.07.2015г. по т.д.[ЕИК] г. на Софийски апелативен съд, е определена датата 20.06.2014г. като начална датата на неплатежоспособността на К.. Решението на съда по този въпрос е задължително. Макар и посоченото установяване да е извършено впоследствие, то на 20.06.2014г. няма данни, че е било възможно да се приеме каквато и да е степен на платежоспособност на банката.

Следователно, по горните съображения, отговорът на въпроса съществувала ли е възможност да бъдат приложени по-леки мерки за банков надзор към 20.06.2014г. вместо наложените: спиране изпълнението на всички задължения и налагане на забрана да извършва всички дейности по лиценза

за извършване на банкова дейност на К., следва да бъде отрицателен. Целта за оздравяване на К. в рамките на особения надзор не е могло да бъде постигната по друг начин, освен чрез ограничаването на достъпа на вложителите до депозитите им. УС на БНБ е заявявал многократно, че чрез оздравяване на кредитната институция, вложителите ще имат възможност да получат в пълен размер депозитите си – прессъобщение от 22 август 2014г., представено по делото.

Следва да се разграничава правният интерес на вложителите от интересите на самата кредитна институция. Правният интерес на ищеца като вложител се свежда единствено до легитимното му очакване да получи вложенията си в К., само част от които са гарантирани от държавата. Удовлетворяването на вземанията на ищеца от К. зависи единствено от наличието на достатъчна ликвидност или имущество на К., което да бъде осребрено в производството по несъстоятелност. Поради това поставянето на К. под особен надзор чрез прилагането на надзорни мерки или отнемането на лиценза на К., които са резултат от дейността на банката, са без значение за правния интерес на ищеца да получи сумите по депозитите си. Кредитната институция може по различни причини да промени политиката си по отношение на набирането на депозити, като вместо да изплаща лихва на депозантите си, да събира такса за съхранение на сумите по банкови сметки, също кредитната институция може да реши да промени вида на сделките които извършва като такава, например от кредитна институция да премине към дейност като инвестиционен посредник. Всички решения, свързани с дейността на кредитната институция, респективно с издаден лиценз за банкова дейност, касаят единствено начина на вземане на решения на самата кредитна институция.

Вложителите в кредитната институция имат само договорни правоотношения с предмет депозити по банкови сметки, видно от представените по делото договори между ищеца и К., обсъдени по фактите. Също вложителите след като предоставят паричните си средства на кредитната институция, същата разполага с тях по реда на чл.2, ал.1 ЗКИ, а вложителите имат само правото на вземане от кредитната институция съгласно договореното. Предметът на правоотношенията между вложителите в кредитна институция, в това число и между ищеца и К., изключват правото на вложителите да определят или решават каквито и да са въпроси, свързани с дейността на кредитната институция. Посоченото произтича най-малкото освен от статута на кредитната институция на търговско дружество и от чл.2, ал.1 ЗКИ, според която кредитните институции извършват дейността си за своя сметка и на собствен риск.

След като интересите на вложителите се основават единствено и се свеждат до правата, които произтичат от договорните им правоотношения с кредитната институция, то в ситуация на прекратяване на дейността на кредитната институция имат единствено правото и интереса да получат размера на вложенията си, съобразно договореното. Поради това вложителите в кредитна институция, сред които и ищеца, нямат правен интерес нито да оспорват нито да претендират вреди от каквито и да са решения, касаещи дейността на кредитната институция, нито на банковия надзор върху тази

дейност. Както е приела съдебната практика на Върховния административен съд, трайно установена, липсва пряко и лично засягане на вложителите от актовете, свързани с надзора над дейността на кредитната институция. По повод дадените тълкувания, отговорите по т.5 от диспозитива на същото решение, както и в контекста по т.1, Съдът на ЕС не е извел правно положение, според което вложителите да имат различен правен интерес. Вложителите в една банка имат легитимното право да получат гарантирания размер на депозитите си, на основание правото на ЕС, а остатъкът до пълния размер на вложенията си - от имуществото на самата банка, чийто вложители са - в производството по несъстоятелност. Банката управлява вложенията и извършва кредитиране за собствена сметка и на собствен риск, съгласно чл.2, ал.1 ЗКИ и би следвало да разполага с имущество, достатъчно за удовлетворяване на всички вземания.

От всичко изложено следва, че с процесните решения УС на БНБ, касаещи осъществени надзорни правомощия, като не е предоставила достъп до депозита на ищеца в К., не е засегнала правото му на собственост по чл.17 от Хартата за основните права на ЕС, тъй като вземането му в първоначалния размер е нараснало и е получил доход.

На основание всичко изложено, ищецът не доказва, че на основание незаконосъобразното бездействие на УС на БНБ да установи неналичност на депозитите на вложителите в К. на основание чл.1, параграф 3, буква i) от Директива 94/19, поради което ищецът е претърпял вреди в размер на 6663,15лв. - размер на законната лихва върху паричното задължение за гарантирания размер на депозита 196 000 лв. за периода от 04.08.2014 г. и до 04.12.2014г., в това число присъждането на законната лихва като обезщетение за забавено плащане в казус като процесния не е гарантирано от закона.

Искът е изцяло неоснователен и съдът следва да постанови отхвърлянето му. Видно от лист 228 от настоящето дело, ищецът претендира присъждането на разноски по списък - за адвокатско възнаграждение и държавна такса в размер на 10 лв. – платена с вносна бележка към исковата молба от 15.01.2015г. по сметка на ВАС, приложена по адм.680/2015г.на ВАС, приложено към настоящето, и 5 лв. за частната жалба срещу прекратителното определение на съда. Предвид изхода на делото, не е предвидено основание по чл.10 ЗОДОВ за присъждане на разноски на ищеца. Съгласно чл.10, ал.2 ЗОДОВ, ако искът бъде отхвърлен изцяло, съдът осъжда ищецът да заплати разноските по производството. Такива са направени по делото в размер на 250 лв. за изслушване на заключение на вещо лице, допуснато от съда на основание т.114 от решението по делото К. по искане на ответника.

При този изход на делото, съдът следва да се произнесе по претенцията на ответника за разноски, която е своевременно направена и се касае само за разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 1200 лв. с ДДС – лист 327 от делото.

В казуса по делото е приложима редакцията на чл.10 ЗОДОВ до изменението

й със ЗИД на ЗОДОВ с ДВ брой 94/2019 г. Това следва от пар.6, ал.1 на ПЗР на ЗИД на ЗОДОВ, обн. ДВ брой 94/2019 г. от 29.11.2019 г., според която разпоредба този закон се прилага за предявените иски молби след влизането му в сила. В казуса по делото исковата претенция е предявена на дата 17.06.2019 г., пред АССГ. По тези съображения чл.10, ал.4 ЗОДОВ, нова разпоредба, приета с посоченото изменение на закона, не е приложима, приложима е правната уредба до приемането на изменението на чл.10 ЗОДОВ със ЗИД на ЗОДОВ с ДВ брой 94/2019 г.

ЗОДОВ предвижда ищецът да бъде осъден да заплати на ответника само „разноски по производството и само ако изцяло оттегли иска. Така съгласно чл. 10, ал.2 ЗОДОВ, в действащата редакция - след ДВ брой 43/2008 г.:" Ако искът бъде отхвърлен изцяло, съдът осъжда ищеца да заплати разноските по производството.". Без съмнение разпоредбата има предвид разноски по съдебното производство а не присъждане на възнаграждение за адвокат на ответника. По процесното искане на ответника БНБ за присъждане на понесени разходи за възнаграждение на адвокат, на основание отхвърляне на иска спрямо него, чл.10, ал.2 ЗОДОВ в относимата редакция, е неприложим, нито друго правно основание по АПК или ГПК, на основание следното:

-В разпоредбата на чл.10, ал.2 ЗОДОВ, която е специална уредба по отношение на нормите на чл.143 АПК и чл.78 ГПК, законодателят не е предвидил изрично, че при отхвърляне изцяло или частично на предявените иски, на ответника се дължи заплащане на възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв или юрисконсултско възнаграждение, ако е бил защитаван от юрисконсулт.

-Липсата на изрична уредба по този въпрос не е празнота в правото, която следва да се запълни по аналогия на закона чрез прилагането на норми на АПК или ГПК. Това е така именно поради наличието на изричната уредба по този въпрос в чл. 10, ал.2 ЗОДОВ по отношение на едната страна в производството - ищецът.

-В подкрепа на тези изводи, че българският законодател изрично е ограничил чрез специална уредба финансовата тежест, която следва да понесат ищите по исковете за вреди на основание чл.1, а.1 ЗОДОВ, е и даденото тълкуване от Европейският съд по правата на човека за правото на достъп до съд по чл.6, т. 1 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи - решението от 12 юли 2007г. по делото С. срещу България, в което освен другото съдът е приел, че :

"от практическа гледна точка налагането на съществена финансова тежест след приключването на процедурите може да играе ролята на ограничение на правото на достъп до съд...", "останалите разноски също не следва да съставляват неразумно ограничение на правото на достъп до съд." - т. 54 и т. 59 от мотивите на решението.

Следва да се посочи, че именно след постановяване на това решение, е приета редакция на чл.10, ал.2 ЗОДОВ –с ДВ брой 43/2008 г.

- Освен горното, възнаграждението на адвоката, заплатено от ответника по иска, не съставлява „разноски по производството“ по смисъла на чл.10, ал.2 ЗОДОВ. Конкретно на въпроса дали възнаграждението за процесуално представителство, платено от ответник по иска за адвокатско възнаграждение

или възнаграждение на юрисконсулт представлява „разноски по производството“ по смисъла на чл.10, ал.2 ЗОДОВ, следва да се даде отрицателен отговор. В чл. 10, ал.3 ЗОДОВ законодателят е предвидил хипотезите, в които ответникът може да бъде осъден да заплати на ищеца държавна такса, разноски и възнаграждение на адвоката или юрисконсулта за процесуално представителство, ако искът бъде уважен изцяло или частично. Законодателят идентично е разграничил като е посочил отделно възнаграждението за един адвокат от разноските по производството в текстовете на чл. 143, ал. 1 АПК и в чл. 78, ал. 1 ГПК. Следва да се отбележи, че друг извод не следва и от съдържанието на чл. 75 и 76 ГПК - разноските по производството са такива за свидетели и вещи лица и касаят разходи, необходими за извършване на процесуални действия по искания на страните (чл. 76 ГПК), т.е. разноски за събиране на доказателства в хода на съответното съдебно производство и които се определят от съда.

-По арг. от чл. 15, ал.3 от Закона за нормативните актове, разпоредбите възлагачи финансови тежести за една от страните по делото следва да се тълкуват стриктно. А от съдържанието на обсъдените разпоредби следва извода, че законодателят изрично разграничава "разноски за производството" от възнаграждение за един адвокат, респективно юрисконсултското възнаграждение. Последните, макар и да са разходи по делото за съответната страна, не са разноски по производството по смисъла на чл.10, ал.2 ЗОДОВ.

-В заключение, в приложимата редакция на чл.10 от ЗОДОВ следователно не е предвидено изрично възстановяването на разхода за ползваната от ответника по иска адвокатска услуга или заплащане на юрисконсултско възнаграждение в негова полза, в хипотезата на отхвърляне на иска за отговорност за вреди, а норми по АПК или ГПК, уреждащи в тежест на ищеца дължимост на такова възнаграждение, са неприложими според настоящия съдебен състав.

По тези съображения, настоящият съдебен състав приема, че приложимата правна уредба по ЗОДОВ не предвижда възстановяване на разходи на ответника за адвокатско възнаграждение при отхвърляне на процесния иск, с оглед на което и искането не следва да бъде уважено.

На основание всичко изложено, исковата претенция е изцяло неоснователна, като съдът следва да постанови отхвърлянето ѝ, като осъди ищецът за разноски и без да присъжда разноски на ответника, с оглед на което и на основание чл.172, ал.2 АПК, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ искът на Р. А. Г., с ЕГН [ЕГН], от [населено място], срещу Българска народна банка, за обезщетението за вреди на основание чл.1, ал.1 от ЗОДОВ и чл.4, параграф 3 от Договора за Европейския съюз, а именно: за осъждане на държавата чрез БНБ да заплати на ищеца обезщетение за вреди в размер на 6663,15лв. законовата лихва за времето от 04.08.2014г. до 03.12.2014г. - дължимият ден на изплащане на гарантираните влогове и действителният такъв, като последица от отнемане на лиценза на

Корпоративна търговска банка АД в несъстоятелност, поради бездействие за времето от 08.07.2014г. -06.11.2014г. на Българска народна банка да отнеме лиценза на същата банка.

ОСЪЖДА Р. А. Г., с ЕГН [ЕГН], от [населено място] да заплати по сметка на Административен съд София-град сумата от 250 (двеста и петдесет) лева за разноски по делото.

Решението подлежи на обжалване пред Върховен административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му.

Съдия: